I

(164) e

Gwalberta Pawlikowskiego

artykuły publicystyczne i zarzucenie

„Stowarzyszenia Ziemiańskiego"

i „Stowarzyszenie Ziemiańskie"

oraz dziennika

„Polska"

1848/1849 —

nb: we Lwowie poszukać teki Stow. Ziemiańskiego zagrabione podczas Wojny Światowej i zwiezione obecnie tam do biblioteki p.t. „Archiw Pawlikowskich"

(nb w Londynie wypis artykułu o Pawlikowskim) wydrukuj to –

[illegible]

(około 140 stron)

11037 V

Projekt uchwał Stowarzyszenia ziemiańskiego.

1848 r.

AP 587

k. 1–2

ta pierwsze minutyem: na kopii podpisów stwierdzam pismo Swelberta Skulikowskiego
Michał Skulikowski

1

Na mocy uchwalonej Konstytucii prawo stowarzyszania się zostało pozwolone.

Sprawa interessu Narodowości powinna być reprezentowana przez stowarzyszenie się, tak jak równie i interessa wszystkich części narodu, całość składających.

Jako w kraju prawie czysto rolniczym interess posiadłości gruntowych, dotąd tak zwanych zwierzchniczych (Grundobrigkeitlichen) jest prawie jeden, któremu zbywa na reprezentacii i odpowiedniej opiece. Gdy tak zwana intelligencia, rzemiosła, miasta, najmniejsze gminy z dawnych rustykalnych posiadaczów złożone, już naprzód przez associacię obmyśleli strzeżenie interessów swoich, ten jeden chociaż najważniejszy zostawiony jest ślepemu losowi.

Narodowość nasza, jeżeli nie wyłącznie, to w bardzo przeważającym stosunku spoczywa na praktycznej intelligencii połączonej z posiadaniem; te dwa elementa połączone stanowią dopiero stałe i pewne gwarancię narodowości i zapewniają jej możność rozwijania się silnego. Te elementa zagrożone lub do upadku doprowadzone, grożą upadkiem zupełnem narodowości naszej, przez zostawienie surowych mass ludu na pastwę dowolnemu obrabianiu nieprzyjaznym wpływom naszej narodowości i utworzeniem [illegible], a wreszcie konieczności przelania własności gruntowej w posiadanie obcych. Wkrótce wypłynęłaby na wierzch kwestia: która narodowość ma przewagę w kraju naszym? jak to z bólem serca widziemy w drugiej bratniej części kraju naszego.

Dla strzeżenia tak drogich interessów przystępujemy do niniejszej associacii jak następuje:

1mo. Associacia zawiązująca się nie ma żadnych politycznych zadań. Strzedz interessu posiadania i wszelkich praw własności, godzić takowe z opinią publiczną i zlewać w jedność z interessem ogólnym, zastępywać w obliczu Rządu, regulować ze stosunkami handlu, przemysłu i innemi elementami życia narodowego, to będą zadania takowej.

2do. Każden posiadacz gruntu dawniej zwierzchniczego zwanym, tak, jako i jego prawomocnie umocowany, lub też posiadłość na czas pewny w dzierżawie trzymający ma prawo przystąpienia do Associacii.

3tio. Przystąpienie do tej Associacii nie podlega żadnej dyskussyi, przystąpić bezwarunkowo lub nie przystąpić, pozostaje jedynie do wyboru.

4to. Po przystąpieniu 30stu członków lista podpisów uważa się za kompletną do uformowania pierwszego posiedzenia. Takowe zgromadzenie obierze kierującego posiedzeniem i Sekretarza, ukonstytuuje się i większością głosów ustanowi dalszy program działania swego. Podpisy przystępujących trwać przeszło będą dalej nieprzerwanie.

Lwów 28o Kwietnia 848.

Piotr Trzciński.
Seweryn Drohojewski
Edward Stadnicki.
Ignacy Konarski. —
Ksawery Ocieszalski
Jerzy Lubomirski.
Napoleon Listowski
Ignacy Nikorowicz
Gualbert Pawlikowski. —
Klemens Radziejowski
Józef Golejewski.
Władysław Turkuł
Józef Jasiński.
Bonifacy Janiszewski.
Józef Gorayski.
Aleksander Polaczewski
Klemens Rączyński.
Fortunat Skarzynski
Teofil Jordan.
Seweryn Korytko.
Napoleon Raciborski
Mateusz Miączyński.
Karol Jabłonowski.
Kazimierz Badeni.
Roman Karnicki.
Ignacy Jankowski
Michał Tuskanowski
Tadeusz Turkuł.

Jan Stadnicki.
Moizy Borkowski.
Leon Stadnicki.
Aleksander Krasicki. —
Tadeusz Łoś
Eustachy Jawornicki
Józef Bartmański
Cyprian Komorowski
Edward Radziejowski
Gustaw Hagen
Agenor Gołuchowski
Sebastyan Glixelli
Włodzimierz Russocki
Maciej Krasicki
Antoni Nahujowski
Walerjan Ostrzycki

28/4 1848

Pismo od deputacyi [illegible] Ziem

Brulion artykułu Gwalberta Pawlikowskiego nt. żądań i celów Stowarzyszenia Ziemiańskiego

1848

Zaszłe zmiany w stosunkach socyal=
nych i majątkowych posiadaczy
dóbr, stawiające tych obywateli
kraju naszego w całkiem nowe
i dotąd jeszcze należycie niepoję=
te położenie — zamienienie tych
gospodarzy w bezzasobnych właś=
cicieli gruntów rozległych, bar=
dziej jeszcze czuć dają potrzebę
stowarzyszenia się i zyskania przez
to odpowiedniej reprezentacyi, ~~któ~~
~~rą~~ jakiej ten stan, w gminie do któ=
rej należyć będzie, przynajmniej
na teraz, znaleść niemoże.
Ztowarzyszeniem tem nadamy współ=
nem ich dążeniom jeden kierunek —
porozumienie się i jedność w działa=
niu — potrafią zaiste z czasem zała=
godzić poniesione straty, i postawią
ich w możności dopełniania swię=
tych obowiązków względem ojczy=
zny, i swych najbliższych sąsia=
dów, ról mniejszych posiadaczy. Tym
sposobem pojedyncze ogniwa, któ=
re całość kraju naszego stanowi=
ły, znowu się złączą, a więksi
posiadacze będą w stanie nieść po=
moc swym uboższym braciom.
Ta pomoc nietylko w zasileniu
materyalnem, ale jeszcze bardziej
z tego względu potrzebną być się
okazuje że narodowość nasza, w kra=
ju jedynie rolniczym, bez fabryk

i innego handlu jak tylko ziemiopłodami, a więc prawie wyłącznie na posiadaczach gróntów wiejskich ~~[illegible]~~ oparta, mocno jest zagrożoną wyludzeniem posiadłości od tych łatwowiernych ziomków naszych przez obcych napływających do kraju. ~~[illegible]~~ Rażący i bolesny przykład tego zasmucającego wypadku, posiadłość ojców naszych ściśniającego kraj ościenny ~~od~~ zachodu~~ni~~, przedstawia.

Takie stowarzyszenie Ustawa Konstytucyjna pozwala a wolność druku w pomoc mu idzie.

Zebrani tu we Lwowie posiadacze gróntów większych, czując gnieczący brak reprezentacyi, postanowili połączyć się, i temu związkowi nadać nazwę „Stowarzyszenia Ziemiańskiego." —

Ułożyli wspólnie

~~pod~~ aby przy unikaniu ogólnych politycznych żądań, wszelkich sprzeczek i zwad, tudzież gorszącej ~~[illegible]~~ polemiki, — strzedz jedynie interesu wszystkich posiadaczy i praw własności, — godzić i łączyć takowe ze zdaniem i dążnością publiczną, jako i z duchem czasu, — zlewać je w jedność z interesem ogółu, — iść za celem wspolnym, — kierować się oświatą, miłością braterską i poświęcaniem się ~~[illegible]~~ dobru ogólnemu, a temsamem ojczyzny, — być pośrednicym organem właścicieli ziemiańskich z rządem, — przekładać temuż i popierać ich potrzeby, — starać się układać stosunki handlu krajowego i przemysłu z innemi zarodami życia

narodowego, — jednością, prawnością i spokojem coraz to bardziej potrzeba dziś jeszcze nie dosyć ~~[illegible]~~ pojęte dążności, różnorodne zdania i ~~[illegible]~~ cząstki obywatelstwa. —

To ma być zadaniem Stowarzyszenia.

2re Każdy właściciel gruntu podziedzień dominikalnym zwanego, lub go czasowo używający, — zastępca prawomocny tegoż właściciela i dzierżawca, mają prawo przystąpienia do tegoż stowarzyszenia.

3cie Kiedy w pierwszym punkcie wytknięte są zamiary i cele niniejszego ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Stowarzyszenia, a zatém przystąpienie do niego, ma być bezwarunkowém.

4te Stowarzyszenie Ziemiańskie z dniem trzeciego Maja wchodzi tu we Lwowie w życie, i ciągle tu przez wszystkich cząstków swoich w miejscu ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ zostających, lub na jakiś dłuższy czas przybywających, reprezentowaném będzie. Wybiera większością głosów z grona swojego prezesa, jego zastępcę, tudzież dwóch sekretarzy i kasyera. Urządzenie zaś wewnętrzne Stowarzyszenia, poruczoném będzie komissyi do tego wyznaczonéj. Miejsce posiedzeń i zgromadzeń dowolnych jest w gmachu Hrabiego Skarbka pod Liczbą . . .

5te Każdy przystępujący do Stowarzyszenia składa ~~[illegible]~~ zaraz przy wpisaniu się na zastąpienie nagłych wydatków tymczasowie Złreńsk. Dziesięć, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ i przyjmuje obowiązek należyć do wszystkich następujących wydatków, zarazem z innemi cząstkami w równéj części. —

6te Organem Stowarzyszenia będzie pismo peryodyczne, którego program

Badeni i Jasiński nienależycie wyrobione

później się ogłosi, a témczasem co ważniejszego do wiadomości powszechnej podaném będzie przez pośrednictwo gazety Lwowskiéj, jako najwięcej po wsiach ~~[illegible]~~ używanéj.

Niepotrzebném jest, wzywać do Zgromadzenia, jeden cel, jeden i tenże sam interes ogółu, niezaprzeczona potrzeba wyjścia z gubiącego kraj zamętu i nieporządku, uregulowanie własności, głośno przemawiają do serc synów wspólnéj ojczyzny; a tak, oczekując odezw od braci swoich z oznajmieniem przystąpienia, ostatecznie już ukonstytuowani tu we Lwowie.

Dnia 9go Maja 1848.

Podpisy

Adres do wydziału Stowarzyszenia Ziemiańskiego we Lwowie w Gmachu Skarbka Liczba .... (franco.)

10/XII 1907 Stwierdzam pismo Gwalberta Pawlikowskiego
M. Pawlikowski

przyjęty wydrukowany został

Program Stowarzyszenia

Ziemiańskiego wraz

z listą członków

Druk z pisemną listą.

1848

nb: na podstawie posiadanego brulionu G. P. stwierdzam że autorem tego programu jest Gwalbert Pawlikowski
15/1 28 [illegible]

5

Program.

Zaszłe zmiany w stosunkach socyalnych i majątkowych posiadaczy dóbr, stawiające tych obywateli kraju naszego w całkiem nowe i dotąd jeszcze należycie nie pojęte położenie — zamienienie tych gospodarzy w bezzasobnych właścicieli gruntów rozległych, bardziej jeszcze czuć dają potrzebę stowarzyszenia się i zyskania przez to odpowiedniéj reprezentacyj, jakiéj ten stan, w gminie, do któréj należéć będzie, przynajmniéj na teraz, znaleźć nie może.

Stowarzyszeniem tém nadany wspólném ich dążeniom jeden kierunek — porozumienie się i jedność w działaniu — potrafią zaiste z czasem załagodzić poniesione straty, i postawią ich w możności dopełniania świętych obowiązków względem ojczyzny i swych najbliższych sąsiadów, ról mniejszych posiadaczy. Tym sposobem pojedyńcze ogniwa, które całość kraju naszego stanowiły, znowu się skojarzą, a więksi posiadacze będą w stanie nieść pomoc swym uboższym braciom. Ta pomoc nie tylko w zasileniu materyalném, ale jeszcze bardziéj z tego względu potrzebną być się okazuje, że narodowość nasza, w kraju jedynie rolniczym, bez fabryk i innego handlu jak tylko ziemiopłodami, a więc prawie wyłącznie na posiadaczach gruntów wiejskich oparta, mocno jest zagrożoną wyłudzeniem posiadłości od tych łatwowiernych ziomków naszych, przez obcych napływających do kraju. Rażący i bolesny przykład tego zasmucającego wypadku, dziedzictwo ojców naszych ścieśniającego; kraj ościenny od zachodu przedstawia.

Takie stowarzyszenie ustawa konstytucyjna dozwala, a wolność druku w pomoc mu idzie.

Zebrani tu we Lwowie posiadacze gruntów większych, czując gniecący brak reprezentacyi, postanowili połączyć się, i temu związkowi nadać nazwę

„Stowarzyszenia Ziemiańskiego."

Ułożyli wspólnie:

1ód. Aby przy unikaniu ogólnych politycznych zadań, wszelkich sprzeczek i zwad, tudzież gorszącéj polemiki, strzedz jedynie interesu wszystkich posiadaczy i praw własności, — godzić i łączyć takowe ze zdaniem i dążnością publiczną, jako i z duchem czasu, — zlewać je w jedność z interesem ogółu, — iść za celem wspólnym, — kierować się oświatą, miłością braterską i poświęcaniem się dobru ogólnemu, a tém samém ojczyzny, — być pośredniczym organem właścicieli ziemskich z rządem, — przedkładać temuż i popierać ich potrzeby, — starać się układać stosunki handlu krajowego i przemysłu z innemi zarodami życia narodowego, — jednością, prawnością i spokojem coraz to bardziéj połączać dziś jeszcze nie dosyć pojęte dążności, różnorodne zdania i członki obywatelstwa.

To ma być **zadaniem** Stowarzyszenia.

2re. Każdy właściciel gruntu po dziś dzień dominikalnym zwanego, lub go czasowie używający, — zastępca prawomocny tegoż właściciela, — i dzierżawca — mają prawo przystąpienia do tego stowarzyszenia.

3cie. Kiedy w pierwszym punkcie wytknięte są zamiary i cele niniejszego stowarzyszenia, zatem przystąpienie do niego, ma być bezwarunkowém.

4te. **Stowarzyszenie Ziemiańskie** z dniem **trzeciego Maja** wchodzi tu we Lwowie w życie, i ciągle tu przez wszystkich członków swoich w miejscu zostających, lub na jakiś tylko czas przybywających, reprezentowaném będzie. Wybiera większością głosów z grona swojego prezesa, jego zastępcę, tudzież dwóch sekretarzy i kassyera. Urządzenie zaś wewnętrzne stowarzyszenia poruczoném będzie komissyi do tego wyznaczonéj. Miejsce posiedzeń i zgromadzeń dowolnych, jest w gmachu Hrabiego Skarbka pod liczbą 167.

5te. Każdy przystępujący do stowarzyszenia składa zaraz przy wpisaniu się na zastąpienie nagłych wydatków tymczasowie złot. reńskich dziesięć, i przyjmuje obowiązek należéć do wszystkich nastąpić mających wydatków, zarazem z innemi członkami w równéj części.

6te. Organem stowarzyszenia będzie pismo peryodyczne, którego program późniéj się ogłosi, a témczasem co ważniejszego do wiadomości powszechnéj podaném będzie przez pośrednictwo Gazety Lwowskiéj, jako najwięcéj po wsiach używanéj.

Niepotrzebném jest wzywać do stowarzyszenia; — jeden cel, jeden i tenże sam interes ogółu, niezaprzeczona potrzeba wyjścia z gubiącego kraj zamętu i nieporządku, uregulowanie własności — głośno przemawiają do serc synów wspólnéj ojczyzny; a tak oczekują odezw od braci swoich z oznajmieniem przystąpienia członkowie już ukonstytuowani tu we Lwowie.

Dnia 3go Maja 1848.

Antoniewicz Mikołaj
Antoniewicz Wincenty
Badeni Kazimierz
Batowski Antoni
Baworowski Józef
Bąkowski Jan
Bąkowski Ferdynand
Bogdanowicz Bernard
Bogdanowicz Robert
Borkowski Aloizy
Borowski Ludwik
Borowski Maciej
Brunicki Jakób
Brunicki Jan
Chojecki Maksymilian
Cywiński Lucyan
Czajkowski Jan
Dąbski Kazimiérz
Dąbski Władysław
Dobrzański Stanisław
Drohojewski Seweryn
Drużbacki E. Franciszek

Dulski Henryk
Glixelli Sebastyan
Głogowski Gustaw
Golejewski Józef
Gołuchowski Agenor
Gołuchowski Stanisław
Gorajski Józef
Gurski Leonard
Hagen Gustaw
Jabłonowski Józef
Jabłonowski Karol
Janiszewski Bonifacy
Jankowski Ignacy
Jasiński Józef
Jawornicki Eustachy
Jordan Teofil
Jastrzębski Józef
Karnicki Kajetan
Karnicki Roman
Kellerman Antoni
Komorowski Cyprian
Konarski Ignacy

Korytko Seweryn
Korytowski Karol
Kownacki Józef
Kövess Kornel
Krasicki Alexander
Krasicki Maciej
Krasiński Piotr
Krainski Maurycy
Krosnowski Wincenty
Krzeczkowski Gracyan
Krzeczunowicz Waleryan
Lambert Michał August
Lanckoroński Kazimierz
Lariss Karol
Lewicki Józef
Listowski Napoleon
Lubomirski Jérzy
Łoś Justynian
Łoś Tadeusz
Małecki Józef
Małecki Kajetan
Męciszewski Hilary
Męciński Cezar
Miączyński Jan
Miączyński Mateusz
Moszczeński Franciszek
Nahujewski Antoni
Obniski Wiktor
Oczesalski Ksawery
Pawlikowski Gwalbert
Potocki Alfred
Potocki Alfred Józef
Raciborski Edward
Raczyński Klemens
Radziejewski Edward
Radziejewski Klemens
Rodakowski Jan
Rodakowski Paweł
Rojowski Feliks
Romaszkan Karol
Romaszkan Michał
Romaszkan Mikołaj
Romaszkan Piotr
Rozborski Michał
Russocki Włodzimirz
Rylski Antoni

Rylski Leon
Siemiński Konstanty
Skarzyński Erazm
Skarzyński Fortunat
[illegible] Marcin
Stadnicki Alexander
Stadnicki Antoni
Stadnicki Edward
Stadnicki Jan
Stadnicki Leon
Starzeński Wojciech
Torosiewicz Jakób
Torosiewicz Michał
Trzciński Piotr
Turkul Tadeusz
Turkul Władysław
Tustanowski Michał
Ulaniecki Wincenty
Ustrzycki Waleryan
Walewski Antoni
Wąsowicz Dunin Stanisław
Wilczyński Franciszek
Wiśniowski Franciszek
Zawałkiewicz Seweryn
Zieliński Ludwik
Bartmański Józef
Gozdowicz Antoni
Sznajder Józef
Milewski Walenty

Artykuł Gwalberta Pawlikowskiego
nt zadań i celów Stowarzyszenia
Ziemiańskiego

Druk 3. V. 1848

Zaszłe zmiany w stosunkach socyalnych i majątkowych posiadaczy dóbr, stawiające tych obywateli kraju naszego w całkiem nowe i dotąd jeszcze należycie nie pojęte położenie — zamienienie tych gospodarzy w bezzasobnych właścicieli gruntów rozległych, bardziej jeszcze czuć dają potrzebę stowarzyszenia się i zyskania przez to odpowiedniéj reprezentacyj, jakiéj ten stan, w gminie, do któréj należéć będzie, przynajmniéj na teraz, znaleźć nie może.

Stowarzyszeniem tém nadany wspólném ich dążeniom jeden kierunek — porozumienie się i jedność w działaniu — potrafią zaiste z czasem załagodzić poniesione straty,- i postawią ich w możności dopełniania świętych obowiązków względem ojczyzny i swych najbliższych sąsiadów, ról mniejszych posiadaczy. Tym sposobem pojedyńcze ogniwa, które całość kraju naszego stanowiły, znowu się skojarzą, a więksi posiadacze będą w stanie nieść pomoc swym uboższym braciom. Ta pomoc nie tylko w zasileniu materyalném, ale jeszcze bardziéj z tego względu potrzebną być się okazuje, że narodowość nasza, w kraju jedynie rolniczym, bez fabryk i innego handlu jak tylko ziemiopłodami, a więc prawie wyłącznie na posiadaczach gruntów wiejskich oparta, mocno jest zagrożoną wyłudzeniem posiadłości od tych łatwowiernych ziomków naszych, przez obcych napływających do kraju. Rażący i bolesny przykład tego zasmucającego wypadku, dziedzictwo ojców naszych ścieśniającego; kraj ościenny od zachodu przedstawia.

Takie stowarzyszenie ustawa konstytucyjna dozwala, a wolność druku w pomoc mu idzie.

Zebrani tu we Lwowie posiadacze gruntów większych, czując gniecący brak reprezentacyi, postanowili połączyć się, i temu związkowi nadać nazwę

„Stowarzyszenia Ziemiańskiego."

Ułożyli wspólnie:

1ód. Aby przy unikaniu ogólnych politycznych zadań, wszelkich sprzeczek i wad, tudzież gorszącéj polemiki, strzedz jedynie interesu wszystkich posiadaczy i w własności, — godzić i łączyć takowe ze zdaniem i dążnością publiczną, jako duchem czasu, — zlewać je w jedność z interesem ogółu, — iść za celem wspól- — kierować się oświatą, miłością braterską i poświęcaniem się dobru ogólnemu, a tém samém ojczyzny, — być pośredniczym organem właścicieli ziemskich z rządem, — przedkładać temuż i popierać ich potrzeby, — starać się układać stosunki handlu krajowego i przemysłu z innemi zarodami życia narodowego, — jednością, prawnością i spokojem coraz to bardziéj połączać dziś jeszcze nie dosyć pojęte dążności, różnorodne zdania i członki obywatelstwa.

To ma być **zadaniem** Stowarzyszenia.

2re. Każdy właściciel gruntu po dziś dzień dominikalnym zwanego, lub go czasowie używający, — zastępca prawomocny tegoż właściciela, — i dzierżawca — mają prawo przystąpienia do tego stowarzyszenia.

3cie. Kiedy w pierwszym punkcie wytknięte są zamiary i cele niniejszego stowarzyszenia, zatem przystąpienie do niego, ma być bezwarunkowém.

4te. **Stowarzyszenie Ziemiańskie** z dniem **trzeciego Maja** wchodzi tu we Lwowie w życie, i ciągle tu przez wszystkich członków swoich w miejscu zostających, lub na jakiś tylko czas przybywających, reprezentowaném będzie. Wybiera większością głosów z grona swojego prezesa, jego zastępcę, tudzież dwóch sekretarzy i kassyera. Urządzenie zaś wewnętrzne stowarzyszenia poruczoném będzie komissyi do tego wyznaczonéj. Miejsce posiedzeń i zgromadzeń dowolnych, jest w gmachu Hrabiego Skarbka pod liczbą 167.

5te. Każdy przystępujący do stowarzyszenia składa zaraz przy wpisaniu się na zastąpienie nagłych wydatków tymczasowie złot. reńskich dziesięć, i przyjmuje obowiązek należéć do wszystkich nastąpić mających wydatków, zarazem z innemi członkami w równéj części.

6te. Organem stowarzyszenia będzie pismo peryodyczne, którego program późniéj się ogłosi, a témczasem co ważniejszego do wiadomości powszechnéj podaném będzie przez pośrednictwo Gazety Lwowskiéj, jako najwięcéj po wsiach używanéj.

Niepotrzebném jest wzywać do stowarzyszenia; — jeden cel, jeden i tenże sam interes ogółu, niezaprzeczona potrzeba wyjścia z gubiącego kraj zamętu i nieporządku, uregulowanie własności — głośno przemawiają do serc synów wspólnéj ojczyzny; a tak oczekują odezw od braci swoich z oznajmieniem przystąpienia członkowie już ukonstytuowani tu we Lwowie.

Dnia 3go Maja 1848.

Badeni Kazimiérz.
Bartmański Józef.
Borkowski Aloizy.
Drohojowski Seweryn.
Glixelli Sebastyan.
Golejewski Józef.
Gołuchowski Agenor.
Gorajski Józef.
Hagen Gustaw.
Jabłonowski Karol.
Janiszewski Bonifacy.
Jankowski Ignacy.
Jasiński Józef.
Jawornicki Eustachy.
Jordan Teofil.
Karnicki Roman.
Komorowski Cyprian.
Konarski Ignacy.
Korytko Seweryn.
Krasicki Aleksander.
Krasicki Maciéj.
Listowski Napoleon.
Łoś Tadeusz.
Miączyński Mateusz.
Nahujewski Antoni.
Oczosalski Ksawery.
Pawlikowski Gwalbert.
Piasecki Włodzimiérz.
Polanowski Aleksander.
Raciborski Napoleon.
Raczyński Klemens.
Radziejewski Edward.
Radziejewski Klemens.
Skarzyński Fortunat.
Stadnicki Edward.
Stadnicki Jan.
Stadnicki Leon.
Trzciński Piotr.
Turkuł Tadeusz.
Turkuł Władysław.
Tustanowski Michał.
Ustrzycki Waleryan.

Adres. Do wydziału **Stowarzyszenia Ziemiańskiego** we Lwowie w gmachu Skarbka pod liczbą 167. (franco.)

Ustawy Stowarzyszenia Ziemiańskiego z dn. 3. V. 1848

AP, 587

Ustawy

stowarzyszenia

ziemiańskiego

z dnia 3go maja 1848.

Program.

Zaszłe zmiany w stosunkach socyalnych i majątkowych posiadaczy dóbr, stawiające tych obywateli kraju naszego w całkiem nowe i dotąd jeszcze należycie nie pojęte położenie - zamienienie tych gospodarzy w bezzasobnych właścicieli gruntów rozległych, bardziej jeszcze czuć dają potrzebę stowarzyszenia się i zyskania przez to odpowiedniej reprezentacyi, jakiej ten stan w gminie, do której należeć będzie, przynajmniej na teraz, znaleść nie może.

Stowarzyszeniem tém nadany wspólnem ich dążeniom jeden kie-

runek – porozumienie się i jedność w działaniu – potrafią zaiste czasem załagodzić poniesione straty i postawią ich w możności dopełniania świętych obowiązków względem ojczyzny i swych najbliższych sąsiadów, ról mniejszych posiadaczy. Tym sposobem pojedyncze ogniwa, które całość kraju naszego stanowiły, znowu się skojarzą, a więksi posiadacze będą w stanie nieść pomoc swym uboższym braciom. Ta pomoc nie tylko w zasileniu materyalném, ale jeszcze bardziej z tego względu potrzebną być się okazuje, że narodowość nasza, w kraju jedynie rolniczym, bez fabryk i innego handlu jak tylko ziemiopłodami, a więc prawie wyłącznie na posiadaczach gruntów wiejskich oparta, mocno jest zagrożoną wyludzeniem posiadłości od tych łatwowiernych ziomków naszych, przez obcych napływających do kraju. Rażący i bolesny przykład tego zasmucającego wypadku, dziedzictwo ojców naszych ścieśniającego, kraj ościenny od zachodu przedstawia.

Takie stowarzyszenie ustawa konstytucyjna dozwala, a wolność druku w pomoc mu idzie.

Zebrani tu we Lwowie posiadacze gruntów większych, czując gniecący brak reprezentacyi, postanowili połączyć się i temu związkowi

nadać nazwę „Stowarzyszenia ziemiańskiego".

Ułożyli wspólnie:

1od. Aby przy unikaniu ogólnych politycznych zadań, wszelkich sprzeczek i zwad, tudzież gorszącej polemiki, strzedz jedynie interesu wszystkich posiadaczy i praw własności, - godzić i łączyć takowe ze zdaniem i dążnością publiczną jako i z duchem czasu, - zlewać je w jedność z interesem ogółu, - iść za celem wspólnym, - kierować się oświatą, miłością braterską i poświęcaniem się dobru ogólnemu, a tem samem ojczyzny, - być pośredniczym organem właścicieli ziemskich z rządem, - przedkładać temuż i popierać ich potrzeby, - starać się układać stosunki handlu krajowego i przemysłu z innemi zarodami życia narodowego, - jednością, prawnością i spokojem coraz to bardziej połączać dziś jeszcze nie dosyć pojęte dążności, różnorodne zdania i członków obywatelstwa.

To ma być zadaniem Stowarzyszenia.

2re. Każdy właściciel gruntu po dziś dzień dominikalnym zwanego, lub go czasowie używający, - zastępca prawomocny tegoż właściciela - i dzierżawca - mają prawo przystąpienia do tego stowarzyszenia.

3cie. Kiedy w pierwszym punkcie wytknięte są zamiary i cele niniejszego stowarzyszenia, zatem przystąpienie do niego ma być

bezwarunkowém.

4te. Stowarzyszenie ziemiańskie z dniem trzeciego maja wchodzi tu we Lwowie w życie, i ciągle tu przez wszystkich członków swoich w miejscu zostających, lub na jakiś tylko czas przybywających, reprezentowaném będzie. Wybiera większością głosów z grona swojego prezesa, jego zastępcę, tudzież dwóch sekretarzy i kasyera. Urządzenie zaś wewnętrzne stowarzyszenia poruczoném będzie komisyi do tego wyznaczonéj. Miejsce posiedzeń i zgromadzeń dowolnych, jest w gmachu hrabiego Skarbka pod liczbą 167.

5te. Każdy przystępujący do stowarzyszenia składa zaraz przy wpisaniu się na zastąpienie nagłych wydatków tymczasowie złotych reńskich dziesięć i przyjmuje obowiązek należeć do wszystkich nastąpić mających wydatków, zarazem z innemi członkami w równej części.

6te. Organem stowarzyszenia będzie pismo peryodyczne, którego program później się ogłosi, a témczasem co ważniejszego do wiadomości powszechnéj podaném będzie przez pośrednictwo Gazety Lwowskiej, jako najwięcej po wsiach używanej.

Niepotrzebném jest wzywać do stowarzyszenia; — jeden cel, jeden i tenże sam interes ogółu, niezaprzeczona potrzeba wyjścia z gubiącego kraj zamętu i nieporządku, uregulowanie własności głośno przemawiają do serc synów wspólnej ojczyzny, a taki oczekują odezw od braci swoich z oznajmieniem przystąpienia, członkowie już ukonstytuowani tu we Lwowie.

Dnia 3go maja 1848.

Ustawy stowarzyszenia ziemiańskiego.

Rozdział I.

Dążność Stowarzyszenia

§. 1.

Każdy członek dobro ogółu za jedyny i stanowczy cel dążności stowarzyszenia mieć powinien, i ku temu razem i pojedynczo wszelkiemi siłami zmierzać.

§. 2.

Rozwijanie się narodowości naszej, jéj niezachwiane ugruntowanie za pomocą oświaty, ma być opartém na utrzymaniu wszel-

kiej posiadłości w rękach narodowych.

§. 3.

Stowarzyszenie, tak swym połączonym jak i każdego członka z osobna, wpływem, powagą i użyciem wszystkich sił moralnych ma bronić na drodze legalnej wszelkich praw ogółu równie, jak i pojedyńczych obywateli, a to nietylko w przypadku zagrożenia całej własności ale i części onejże; a nawet przeciwko pojawiającej się dążności ze strony bądź kogokolwiek, ściśnienia lub naruszenia swobodnego i całkowitego używania praw jakiejbądź własności. Rozumie się samo przez się, wtedy: jeżeli to naruszenie praw, barwę publicznego aktu, a nie prywatnych stosunków mieć będzie; a więc procesa i spory pojedyńczych, w obręb działań Stowarzyszenia nie wchodzą. Zapobiegać rozwinięciu się takich szkodliwych dążności, jest obowiązkiem każdego Stowarzyszenia.

§. 4.

Interesa przemysłowe i handlu krajowego w stosunku do innych zarodów życia narodowego, równie jak i stosunki socyalne, mają zajmować troskliwość Stowarzyszenia.

§. 5.

Będzie to obowiązkiem Stowarzyszenia kierować i prostować w dążnościach, tworzące się, żywioły życia publicznego, a przez połączenie ściste i dokład-

nie wyrozumowane wszystkich członków w jedność woli i czynu, pozyskać i zabezpieczyć Stowarzyszeniu wpływ dobroczynny na ogół, jaki mu się z jego stanowiska w kraju należy.

Rozdział. II.

Przystąpienie i wystąpienie z Stowarzyszenia.

§.6.

Każdy obywatel kraju tego, mający uzdatnienie programem z dnia 3go maja b. r. oznaczone, może chęć swoją przystąpienia do Stowarzyszenia, czy osobiście czy listownie wyborowi Stowarzyszenia oświadczyć. Wypełni warunki w programacie już wyłuszczone lub dodatkowe, a przed przyjęciem go uchwalone. Wtedy przez jednego z członków, który go z przepisami Stowarzyszenia obznajmi, zasłanie zebraniu Stowarzyszenia przedstawionym, wpisze się własnoręcznie w księgę Stowarzyszenia otrzyma kartę przyjęcia i jeden egzemplarz statutów; a już od tej chwili, wszystkich praw członka staje się uczęstnikiem.

§.7.

Osoby niemające własności programatem oznaczonych, a jednakże Stowarzyszeniu użytecznemi być mogące, przez dwóch członków zalecone, po odbytém na zgromadzeniu zwołaném (§.12) głosowaniu, uzyskawszy większość głosów, będą za członków przyjętemi i we

wszystkie prawa tychże wchodzą.

§. 8.

Wystąpienie członka z Stowarzyszenia może bydź dwojakie: a) przymuszone i b) dobrowolne.

a) Przymuszone wystąpienie wtedy nastąpi, gdy dwie trzecie części ogólnego zgromadzenia (§. 14) uzna, iż dla dobra Stowarzyszenia jest rzeczą konieczną, aby członek z niego wystąpił. W takim razie wniosek téj sprawy ma bydź na tajném posiedzeniu zrobiony i poparty; równie głosowanie i zawyrokowanie w nieprzytomności członka, którego się to dotycze, ma bydź przedsięwzięte; a zapadły wyrok w imieniu ogólnego posiedzenia podpisany, temu członkowi oddany, on zaś do zwrócenia karty przyjęcia (§. 6) wezwany. Taki członek już więcéj przyjętym bydź nie może.

b) Dobrowolne wystąpienie zostawione jest woli każdego członka za oznajmieniem głównych do tego powodów i zwróceniem karty przyjęcia wydziałowi Stowarzyszenia. Dopóki przyczyna, dla któréj członek wystąpił, trwa: dopóty nazad przyjętym bydź nie może; a po usunięciu téj, członek na powrót do Stowarzyszenia przystępujący przepisom §. 6go podlega.

Rozdział III.

Wewnętrzne urządzenie.

§. 9.

Stowarzyszenie jest reprezentowaném:

a) przez wydział,

b) przez zgromadzenie członków we Lwowie przytomnych,

c) przez zgromadzenie zwołane

d) przez zgromadzenie ogólne.

§. 10.

Wydział załatwia wszystkie bieżące interesa administracyi i korespondencyi. Ten składa się z prezesa, jego zastępcy, kasyera i dwóch sekretarzy, a posiedzenie swoje już przy zebraniu trzech z wymienionych tu członków, odbywać może.

§. 11.

Zgromadzenie członków we Lwowie przytomnych ma się najmniej raz na tydzień odbywać w czasie, za wspólném porozumieniem się oznaczonym; ale wezwani w razie potrzeby przez prezesa członkowie, nie powinni odmówić swej pomocy.

§. 12.

Zgromadzenie zwołane ma się najmniej z dwudziestu czterech członków i prezydującego składać. To zwołuje wydział dla roztrząsania i załatwienia spraw ważniejszych. Oznacza się wtedy dzień posiedzenia i ile można rzecz roztrząśnieniu podlegać mająca, do wiadomości członków powołanych podaje, a o uchwałach takiego posiedzenia wszyscy stowarzyszeni lub w drodze

organu (§. 24) lub w drodze korespondencyi, uwiadomieni bydź powinni.

§. 13.

W przypadku, gdyby z wezwanych na zgromadzenie zwołane, dwudziestu czte-
rech członków, nawet i dwie trzecie części tej konieczney liczby się nie zebra-
ły, rzecz, dla roztrząśnienia którey członków powołano, już nie może bydź
rozważaną i odroczoną bydź powinna do zupełnego zebrania. Przeciwnie zaś,
przy zeyściu się dwóch trzecich części oznaczoney liczby, to jest: szesnastu
członków i prezydującego, narady odbywać się mają, a przy decyzyi dopie-
ro jedynaście głosów większość stanowią i postanowienie to moc swoją
uzyskuje.

§. 14.

Zgromadzenie ogólne wymaga przytomności jedney trzeciey części wszyst-
kich członków przyjętych, jeżeli liczba takowych nieprzechodzi trzystu; a
przy większey ilości wpisanych członków, powinno się na zgromadzeniu
ogólnem najmniey sto znajdować. Takie zgromadzenie może bydź:

a) Umyślnie przez wydział w razie potrzeby zwołanem, który się starać
będzie, aby to w czasie zwykłych zjazdów obywateli we Lwowie, przynay-
mniey raz w rok n. p. w czerwcu, nastąpiło.

b) Gdyby dwudziestu członków za potrzebne uznało, ma także wydział
takie zgromadzenie rozpisać. Nakoniec

c) Podczas przypadkowego zebrania się członków we Lwowie.

Rozdział IV.

Obowiązki wydziału.

§. 15.

Wydział (§. 10) zmienia się co roku przez wybór na zgromadzeniu ogólném (§. 14). Dotychczasowi na nowo wybrani bydź mogą. Dzieje się to przez napisanie imion na kartkach, a najwięcej głosów mający otrzymuje posadę, jeżeli ją przyjmie; dlatego przy wyborach uważać należy, aby wybierani zwykle we Lwowie mieszkali.

§. 16.

Prezes lub tegoż zastępca przewodniczy i kieruje zgromadzeniem, a wtedy do jego wezwania każdy z członków bezwarunkowo stosować się jest obowiązanym. Zadanie prezydującemu niestosownego postępowania, czyli niekompetencyi, miejsca mieć nie może, i tylko ma bydź przedmiotem wniosku, do dziennego porządku. Przy roztrząsaniu takiego wniosku, które się na zgromadzeniu zwyczajném lub zwołaném odprawi, obwiniony tą obradą kierować nie może. Zawyrokowanie zaś pierwszemu zgromadzenia ogólnemu zostawioném będzie.

§. 17.

Prezydujący utrzymuje porządek w roztrząsaniu wniosków i przestrzega, aby te ze stratą czasu nie zbaczały od przedmiotów, a rzeczy celóm stowarzyszenia przeciwne, wnoszonemi nie były; udziela głosu podług porządku dziennego; wzywa przekraczających ustawy i przyzwoitość do porządku; odbiera głos niechcącym się do wezwania stosować; ogłasza przedmiot mający bydź rozbieranym (§. 27), a wedle §. 31.

oznajmia ukończenie rozpraw nad tym przedmiotem; wzywa do głosowania i stosownie do większości głosów zgromadzenia, skutek zaszłej uchwały ogłasza lub odroczenie tej rzeczy, do dalszych posiedzeń odkłada; – ale nie ma w dyskusyi udziału, zbiéra ją, w przedmiot, nad którym głosowanie ma nastąpić i tylko mu zdanie jego o tej rzeczy objawić wolno. Nie traci wszakże prawa, każdemu członkowi należnego (§. 30), robienia wniosków do porządku dziennego, a w ciągu rozprawiania, w którém chce mieć udział, zdaje chwilowo prezydyum na zastępcę, lub na najstarszego wiekiem z przytomnych członków.

§. 18.

Prezydujący ma prawo pomimo porządku dziennego przedstawić wniosek, którego załatwienia nagłą widzi potrzebę, a gdy ta większością głosów uznaną będzie, natenczas rostrząsanie tego przedmiotu przed innemi z porządku dziennego następującemi, przedsięwziętém będzie.

§. 19.

Zastępca prezesa wtedy, gdy miejsce prezesa zabiéra, wchodzi we wszystkie prawa tegoż i jego ma wypełniać obowiązki; z resztą to samo, co inni członkowie, ma stanowisko.

§. 20.

W razie nagłej potrzeby, może prezydujący mianować tymczasowego zastępcę swego (§. 17).

§. 21.

Sekretarz prowadzi protokół dziennego porządku. Przy otwarciu posiedzenia odczytuje dzienny porządek ostatniej obrady, i udziela pomocy prezydującemu do wszczęcia rozprawy nad wnioskami następującémi z dziennego porządku. Zbiera on podczas posiedzenia wnioski

do dalszych wniosków, wciągając je do protokołu; zapisuje oznajmienie każdego, któryby tylko miał chęć nad uczynioną mocyą, za nią, lub przeciw niej głosować. Jego także jest obowiązkiem przestrzegać całości i utrzymania papierów Stowarzyszenia, a na posiedzeniach obydwa sekretarze równe z innemi członkami dzielą prawa.

§. 22.

Kasyer z pomiędzy członków wybrany, równe z innemi zachowuje prawa. W jego rękach złożone są fundusze, i z tych pieniędzy przy najściślejszém wyrachowaniu się, wydatki potrzebne opędza, a rachunki przez wydział nad przychodem i jego użyciem czuwający, potwierdzone, ogólnemu zgromadzeniu raz do roku przedkłada.

§. 23.

Wydział zajmuje się najęciem i urządzeniem miejsca stosownego i odpowiadającemu potrzebóm Stowarzyszenia. Przyjmuje potrzebne do usług osoby, jako to: pisarzy, woźnego i innych.

§. 24.

Jestto wydziału obowiązkiem czuwać z największą troskliwością, aby organ Stowarzyszenia przez pismo peryodyczne mający bydź reprezentowanym, ściśle w duchu wydanego programatu i zapadłych uchwał rozwijał się. Dla tego każdy artykuł, jakiej bądź treści, przed wydrukowaniem ma bydź wprzódy przez wydział, a podług jego ważności, przez zgromadzenie członków we Lwowie będących, lub przez zgromadzenie zwołane, roztrząsanym, i dopiero przyjętym lub

odrzuconym.

§. 25.

Wydział przedstawi zgromadzeniu ogólnemu a przynajmniéj zwołanemu, do roztrząśnienia skład potrzebnych wydatków Stowarzyszenia i wskaże sposób pokrycia tychże, a do zapadłych w tym względzie uchwał, stosować się będzie.

Rozdział V.

Porządek posiedzeń.

§. 26.

Zajęciem miejsca przez prezydującego i wyrzeczeniem, iż posiedzenie otwiera, przybiéra zgromadzenie cechę urzędową; równie jak ogłoszenie tegoż, że posiedzenie ma za ukończone i gdy miejsce swoje opuści; wszystkie dalsze rozmowy zamieniają się w poufne i zgromadzenie przybiéra charakter prywatny.

§. 27.

Po otwarciu posiedzenia, rozpoczyna prezes obrady stosując się do porządku dziennego, lub przedstawia wniosek ze swojego miejsca. (§. 18). Udzielać będzie głosu na przemian członkom w porządku zapisanym, raz za wnioskiem, drugi raz przeciwko niemu, mówić chcącym, albo też, dopominającemu się o ten, dopiero w ciągu posiedzenia. Wszakże nie wolno jest żadnemu członkowi zabierać głos wprzódy, niżeli do tego przez prezydującego wezwanym będzie.

§. 28.

Każdy członek głos prowadzący niepowinien zbaczać z przed-

miotu rozprawy, a ta, ma pozostać w obrębie prawności, dobra kraju, na zasadach lub interesie Stowarzyszenia opartego, i bydź prowadzoną z przyzwoitością ze stosunków towarzyskich wypływającą. Nie domniemywania, ale rzeczywiste zdarzenia, będą wniosków powodem, a żaden interes lub osobistość zdaniem kierować nie powinna. Prezydujący wszystkie przepisy i obowiązki dotyczące się tej jego czynności, stanowczo zachowywać powinień, a wykraczających przeciw zasadom przyjętym, wezwać do porządku, nie zważającym na to, przypomnąć ustawę, niechętnym w zastosowaniu się do niej i trwającym w przeciwnej dążności, zupełnie głosu odmówić.

§. 29.

W przypadku wniesienia mocyi do poprawy, czyli ulepszenia (amandement) jakiego wniosku, wezwie Prezes posiedzenie do roztrząśnienia, czyli wniesione ulepszenie ma bydź przyjętém lub odrzuconém? a w przypadku przyjęcia, będzie ono stanowić całość pierwotnego wniosku i razem z nim roztrząśnionem zostanie.

§. 30.

Wnioski i ulepszenia tychże, mogą bydź ustnie czynione, wszakże odpowiedniej będzie, gdy te na piśmie w ręce Sekretarza protokół prowadzącego dla wciągnienia dosłownego oddane zostaną. Wnoszący może żadanie swoje przed, lub w czasie rozprawy cofnąć; co jednakże nieprzeszkodzi, aby to lub inne w podobnym duchu

wznowione nie było. Natomiast wniosek, który upadł, przed ukończeniem dla Wydziału oznaczonego roku (§. 15.) powtórzonym bydź nie może.

§. 31.

Po ukończeniu rozpraw, zapyta prezydujący przytomnych członków, czyli rozebranie wniosku za dostateczne i ukończone uważają? i podług odpowiedzi, przystąpi do głosowania, zbierze i obliczy głosy i oznajmi uchwałę, którą Sekretarz do protokołu wciągnie z wyrażeniem, ile głosujących było za uchwałą, a ile jéj przeciwnych.

§. 32.

Już głos jeden równą liczbę przeważający, stanowi większość za przyjęciem lub odrzuceniem; oprócz wypadków w §§. 8. 13 i 39 oznaczonych.

§. 33.

Głosowanie trojakim sposobem odbywać się może:

a) Powstaniem członków przystępujących do rzeczy, a siedzeniem jéj przeciwnych; przez Sekretarza pod kontrolą prezydującego obliczyć się mających.

b) Przez wrzucanie gałek do naczynia na to przeznaczonego, nakoniec;

c) Przez spisanie zdania na kartki oddane Sekretarzowi, a przez prezydującego i dwóch członków ogłoszone.

Sposób głosowania do przedmiotu stosowny, obiera prezydujący.

§. 34.

Uchwała na zgromadzeniu ogólnem w imieniu całego Stowarzyszenia zapadła, gdyby ogłoszoną bydź miała, ztwierdzi się dodatkiem „ od Zgromadzenia ogólnego Stowarzyszenia ziemians=

kiego" podpisem prezydującego i Sekretarza. – Wydane zaś zwykłe ogłoszenia od „Wydziału Stowarzyszenia ziemiańskiego" podpisem Sekretarza.

Rozdział VI.

Obowiązki Stowarzyszenia względem pojedynczych członków i tychże nawzajem do Stowarzyszenia.

§. 35.

Stowarzyszenie użyje w drodze legalnej wszystkich możliwych środków do dokładnego rozpoznania okoliczności, z powodu których pojedynczy członek mógłby wezwać opieki Stowarzyszenia. Po przekonaniu się o istotnej potrzebie ostawienia się, jaką §. 3. wskazuje, zajmie się sprawą pojedynczego, tak jak gdyby się ta ogółu tyczyła.

§. 36.

Każdy członek winien jest równie Ustawom, jak i zapadłym Uchwałom Stowarzyszenia zupełne poddanie się; i wypełnianie wszystkich na niego włożonych obowiązków.

Rozdział VII.

Korespondencya.

§. 37.

Ta odbywać się będzie lub w drodze pisma peryodycznego przez Stowarzyszenie jako organ swój wydawanego, lub przez listy; które do Stowarzyszenia za opłatą to jest „franco" mają bydź

przesyłane. Zwoływanie zaś członków na Zgromadzenia, kartą wzywającą tak we Lwowie, jako po wsiach będzie uskutecznione.

§. 38.

Każdy przystępujący do Stowarzyszenia oznajmi Wydziałowi miejsce stałego pobytu swego z wymienieniem poczty, na której listy odbiera. Równie zechce każdy do Lwowa przybyły członek, uwiadomić Wydział o swojém przybyciu, mieszkaniu i czasie nastąpić mającego wyjazdu.

Rozdział VIII

Zmiany ustawy.

§. 39.

Ustawa, czyli Statut, nie może, czy w części, czy całkowicie inaczej bydz zmienioną, jak za zgodą dwóch trzecich części Zgromadzenia ogólnego, co zaraz wszystkim członkóm ma bydź oznajmioném. Do zmiany téj, wnioski na zwykłéj drodze mogą bydź robione.

Rozdział IX.

Obci słuchacze — lokal i pieczęć.

§. 40.

Na obradach Stowarzyszenia, niemoże się nikt obcy, do Stowarzyszenia nie należący, znajdować; takim, wejście tylko za kartą, w tym celu przez Wydział na imie proszącego o tę, wydaną; dozwoloném będzie; a ten ni ruchem, ni słowem do rozpraw mieszać się, niema prawa; w przeciwnym bowiem razie, Prezes jest obowiązanym wezwać go do porządku, a w razie powtórzenia, żądać zwrotu karty do wstępu.

§. 41.

Prezydujący może z urzędu swego, a na żądanie trzech członków winien jest zgromadzenie zamienić w tajne, dzwoni ón wtedy trzy razy a wszyscy nie będący członkami Stowarzyszenia, salę radną opuścić są zmuszeni.

§. 42.

Miejsce Stowarzyszenia zawsze dla każdego z członków będzie otwartem; tam oni dowolnie bawić się mogą, tam znajdą pisma czasowe, tam się o wszystkiem, co się Stowarzyszenia tycze, będą mogli dowiedzić i z stowarzyszonemi porozumieć.

§. 43.

Pieczęć Stowarzyszenia będzie, w wieńcu ozdobnym napis „Stowarzyszenie Ziemiańskie."

Karol Książe Jabłonowski,
Prezes.

Gwalbert Pawlikowski
Zastępca Prezesa

Bonifacy Janiszewski
Kasyer

Wincenty Antoniewicz – Klemens Raczynski
Sekretarze.

UWAGA.

Postanowiło Stowarzyszenie na ogólnem posiedzeniu z dnia 1go Lipca 1848, aby statutem na 10 złr. rocznie oznaczona wstępna składka członków, na rok bieżący na 20 złr. podwyższoną została, a na przyszłość znowu na 10 złr. zwróconą była, i nigdy 20 złr. m. k. nie przewyższała.

Ustawy Stowarzyszenia Ziemiańskiego

Druk

1848

USTAWY

STOWARZYSZENIA ZIEMIAŃSKIEGO.

STOWARZY-
SZENIE
ZIEMIAŃSKIE

USTAWY

STOWARZYSZENIA ZIEMIAŃSKIEGO.

USTAWY

STOWARZYSZENIA

ZIEMIAŃSKIEGO

Z DNIA 3go MAJA 1848.

LWÓW.

Z wolnéj prasy Piotra Pillera.

1848.

USTAWY

STOWARZYSZENIA ZIEMIAŃSKIEGO.

PROGRAM.

Zaszłe zmiany w stosunkach socyalnych i majątkowych posiadaczy dóbr, stawiające tych obywateli kraju naszego w całkiem nowe i dotąd jeszcze należycie nie pojęte położenie — zamienienie tych gospodarzy w bezzasobnych właścicieli gruntów rozległych, bardziéj jeszcze czuć dają potrzebę stowarzyszenia się i zyskania przez to odpowiedniéj reprezentacyi, jakiéj ten stan w gminie, do któréj należeć będzie, przynajmniéj na teraz, znaleść nie może.

Stowarzyszeniem tém nadany wspólném ich dążeniom jeden kierunek — porozumienie się i jedność w działaniu — potrafią zaiste z czasem załagodzić poniesione straty i postawią ich w możności dopełniania świętych obowiązków względem ojczyzny i swych najbliższych sąsiadów, ról mniejszych posiadaczy. Tym spo-

sobem pojedyńcze ogniwa, które całość kraju naszego stanowiły, znowu się skojarzą, a więksi posiadacze będą w stanie nieść pomoc swym uboższym braciom. Ta pomoc nie tylko w zasileniu materyalném, ale jeszcze bardziéj z tego względu potrzebną byc się okazuje, że narodowość nasza, w kraju jedynie rolniczym, bez fabryk i innego handlu jak tylko ziemiopłodami, a więc prawie wyłącznie na posiadaczach gruntów wiejskich oparta, mocno jest zagrożoną wyłudzeniem posiadłości od tych łatwowiernych ziomków naszych, przez obcych napływających do kraju. Rażący i boleśny przykład tego zasmucającego wypadku, dziedzictwo ojców naszych ścieśniającego, kraj ościenny od zachodu przedstawia.

Takie stowarzyszenie ustawa konstytucyjna dozwala, a wolność druku w pomoc mu idzie.

Zebrani tu we Lwowie posiadacze gruntów większych, czując gniecący brak reprezentacyi, postanowili połączyć się i temu związkowi nadać nazwę

„STOWARZYSZENIA ZIEMIAŃSKIEGO.“

Ułożyli wspólnie:

1ód. Aby przy unikaniu ogólnych politycznych zadań, wszelkich sprzeczek i zwad, tudzież gorszącéj polemiki, strzedz jedynie interesu wszystkich posiadaczy i praw własności, — godzić i łączyć takowe ze zdaniem i dążnością publiczną jako i z duchem czasu, — zlewać je w jednosć z interesem ogółu, — iść za celem wspólnym, — kierować się oświatą, miłością braterską i poświęcaniem się dobru ogólnemu, a tém samém ojczyzny, — być pośredniczym organem właścicieli ziemskich z rządem, — przedkładać temuż i popierać ich potrzeby, — starać się układać stosunki handlu krajowego i przemysłu z innemi zarodami życia narodowego, — jednością,

prawnością i spokojem coraz to bardziej połączać dziś jeszcze nie dosyć pojęte dążności, różnorodne zdania i członków obywatelstwa.

To ma być zadaniem Stowarzyszenia.

2re. Każdy właściciel gruntu po dziś dzień dominikalnym zwanego, lub go czasowie używający, — zastępca prawomocny tegoż właściciela — i dzierzawca — mają prawo przystąpienia do tego stowarzyszenia.

3cie. Kiedy w piérwszym punkcie wytknięte są zamiary i cele niniejszego stowarzyszenia, zatém przystąpienie do niego ma być bezwarunkowém.

4te. Stowarzyszenie ziemiańskie z dniem trzeciego maja wchodzi tu we Lwowie w życie, i ciągle tu przez wszystkich członków swoich w miejscu zostających, lub na jakiś tylko czas przybywających, reprezentowaném będzie. Wybiéra większością głosów z grona swojego prezesa, jego zastępcę, tudzież dwóch sekretarzy i kasyera. Urządzenie zaś wewnętrzne stowarzyszenia poruczoném będzie komisyi do tego wyznaczonéj. Miejsce posiedzeń i zgromadzeń dowolnych, jest w gmachu hrabiego Skarbka pod liczbą 167.

5te. Każdy przystępujący do stowarzyszenia składa zaraz przy wpisaniu się na zastąpienie nagłych wydatków tymczasowie złotych reńskich dziesięć i przyjmuje obowiązek należéć do wszystkich nastąpić mających wydatków, zarazem z innemi członkami w równéj części.

6te. Organem stowarzyszenia będzie pismo peryodyczne, którego program późniéj się ogłosi, a témczasem co ważniejszego do wiadomości powszechnéj podaném

będzie przez pośrednictwo Gazety Lwowskiéj, jako najwięcéj po wsiach używanéj.

Niepotrzebném jest wzywać do stowarzyszenia; — jeden cel, jeden i tenże sam interes ogółu, niezaprzeczona potrzeba wyjścia z gubiącego kraj zamętu i nieporządku, uregulowanie własności — głośno przemawiają do serc synów wspólnéj ojczyzny; a tak oczekują odezw od braci swoich z oznajmieniem przystąpienia, członkowie już ukonstytuowani tu we Lwowie.

Dnia 3go maja 1848.

USTAWY
STOWARZYSZENIA ZIEMIANSKIEGO.

ROZDZIAŁ I.
Dążność Stowarzyszenia.

§. 1.

Każdy członek dobro ogółu za jedyny i stanowczy cel dążności Stowarzyszenia mieć powinien, i ku temu razem i pojedyńczo wszelkiemi siłami zmierzać.

§. 2.

Rozwijanie się narodowości naszéj, jéj niezachwiane ugruntowanie za pomocą oświaty, ma być opartém na utrzymaniu wszelkiéj posiadłości w rękach narodowych.

§. 3.

Stowarzyszenie, tak swym połączonym jak i każdego członka z osobna, wpływem, powagą i użyciem wszy-

stkich sił moralnych ma bronić na drodze legalnéj wszelkich praw ogółu równie, jak i pojedyńczych obywateli, a to nietylko w przypadku zagrożenia całéj własności, ale i części onejże ; a nawet i przeciwko pojawiającéj się dążności ze strony bądź kogokolwiek, ścieśnienia lub naruszenia swobodnego i całkowitego używania praw jakiejbądź własności. Rozumié się samo przez się, wtedy: jeżeli to naruszenie praw, barwę publicznego aktu, a nie prywatnych stosunków mieć będzie ; a więc procesa i spory pojedyńczych, w obręb działań Stowarzyszenia nie wchodzą. Zapobiegać rozwinięciu się takich szkodliwych dążności, jest obowiązkiem każdego członka Stowarzyszenia.

§. 4.

Interesa przemysłowe i handlu krajowego w stosunku do innych zarodów życia narodowego, równie jak i stosunki socyalne, mają zajmować troskliwość Stowarzyszenia.

§. 5.

Będzie to obowiązkiem Stowarzyszenia kierować i prostować w dążnościach, tworzące się żywioły życia publicznego, a przez połączenie ścisłe i dokładnie wyrozumowane wszystkich członków w jedność woli i czynu, pozyskać i zabezpieczyć Stowarzyszeniu wpływ dobroczynny na ogół, jaki mu się z jego stanowiska w kraju należy.

ROZDZIAŁ II.

Przystąpienie i wystąpienie z Stowarzyszenia.

§. 6.

Każdy obywatel kraju tego, mający uzdatnienie programem z dnia 3go maja b. r. oznaczone, może chęć swoją przystąpienia do Stowarzyszenia, czy osobiście czy listownie wyborowi Stowarzyszenia oświadczyć. Wypełni warunki w programacie już wyłuszczone lub dodatkowe, a przed przyjęciem go uchwalone. Wtedy przez jednego z członków, który go z przepisami Stowarzyszenia obznajmi, zostanie zebranemu Stowarzyszeniu przedstawionym, wpisze się własnoręcznie w księgę Stowarzyszenia, otrzyma kartę przyjęcia i jeden egzemplarz statutów; a już od téj chwili, wszystkich praw członka staje się uczęstnikiem.

§. 7.

Osoby niemające własności programatem oznaczonych, a jednakże Stowarzyszeniu użytecznemi bydź mogące, przez dwóch członków zalecone, po odbytém na zgromadzeniu zwołaném (§. 12) głosowaniu, uzyskawszy większość głosów, będą za członków przyjętemi i we wszystkie prawa tychże wchodzą.

§. 8.

Wystąpienie członka z Stowarzyszenia może bydź dwojakie: a) przymuszone i b) dobrowolne.

a) Przymuszone wystąpienie wtedy nastąpi, gdy dwie trzecie części ogólnego zgromadzenia (§. 14) uzna, iż dla dobra Stowarzyszenia jest rzeczą konieczną, aby członek z niego wystąpił. W takim razie wniosek téj sprawy ma bydź na tajném posiedzeniu zrobiony i poparty; równie głosowanie i zawyrokowanie w nieprzytomności członka, którego się to dotycze, ma bydź przedsięwzięte; a zapadły wyrok w imieniu ogólnego posiedzenia podpisany, temu członkowi oddany, on zaś do zwrócenia karty przyjęcia (§. 6) wezwany. Taki członek już więcéj przyjętym bydź nie może.

b) Dobrowolne wystąpienie zostawione jest woli każdego członka za oznajmieniem głównych do tego powodów i zwróceniem karty przyjęcia wydziałowi Stowarzyszenia. Dopóki przyczyna, dla któréj członek wystąpił, trwa; dopóty nazad przyjętym bydź nie może; a po usunięciu téj, członek na powrót do Stowarzyszenia przystępujący przepisom §. 6go podlega.

ROZDZIAŁ III.

Wewnętrzne urządzenie.

§. 9.

Stowarzyszenie jest reprezentowaném:

a) przez wydział,
b) przez zgromadzenie członków we Lwowie przytomnych,
c) przez zgromadzenie zwołane,
d) przez zgromadzenie ogólne.

§. 10.

Wydział załatwia wszystkie bieżące interesa administracyi i korespondencyi. Ten składa się z prezesa, jego zastępcy, kasyera i dwóch sekretarzy; a posiedzenie swoje już przy zebraniu trzech z wymienionych tu członków, odbywać może.

§. 11.

Zgromadzenie członków we Lwowie przytomnych ma się najmniéj raz na tydzień odbywać w czasie, za wspólném porozumieniem się oznaczonym; ale wezwani w razie potrzeby przez prezesa członkowie, nie powinni odmówić swéj pomocy.

§. 12.

Zgromadzenie zwołane ma się najmniéj z dwudziestu cztérech członków i prezydującego składać. To zwołuje wydział dla roztrząsania i załatwienia spraw ważniejszych. Oznacza się wtedy dzień posiedzenia i ile można rzecz roztrząśnieniu podlegać mająca, do wiadomości członków powołanych podaje, a o uchwałach takiego posiedzenia wszyscy stowarzyszeni lub w drodze organu (§. 24) lub w drodze korespondencyi, uwiadomieni bydź powinni.

§. 13.

W przypadku, gdyby z wezwanych na zgromadzenie zwołane, dwudziestu cztérech członków, nawet i dwie trzecie części téj koniecznéj liczby się nie zebrały, rzecz, dla roztrąśnienia któréj członków powołano, już nie może bydź rozważaną i odroczoną bydź powinna do zupełnego zebrania. Przeciwnie zaś, przy zejściu się dwóch

trzecich części oznaczonéj liczby, to jest: szesnastu członków i prezydującego, narady odbywać się mają, a przy decyzyi dopiéro jedynaście głosów większość stanowią i postanowienie to moc swoją uzyskuje.

§. 14.

Zgromadzenie ogólne wymaga przytomności jednéj trzeciéj części wszystkich członków przyjętych, jeżeli liczba takowych nieprzechodzi trzystu; a przy większéj ilości wpisanych członków, powinno się na zgromadzeniu ogólném najmniéj stu znajdować. Takie zgromadzenie może bydź:

a) Umyślnie przez wydział w razie potrzeby zwołaném, który się starać będzie, aby to w czasie zwykłych zjazdów obywateli we Lwowie, przynajmniéj raz w rok, n. p. w czerwcu, nastąpiło.

b) Gdyby dwudziestu członków za potrzebne uznało, ma także wydział takie zgromadzenie rozpisać. Nakoniec

c) Podczas przypadkowego zebrania się członków we Lwowie.

ROZDZIAŁ IV.

Obowiązki wydziału.

§. 15.

Wydział (§. 10) zmienia się co roku przez wybór na zgromadzeniu ogólném (§. 14). Dotychczasowi na

nowo wybrani bydź mogą. Dzieje się to przez napisanie imion na kartkach, a najwięcéj głosów mający, otrzymuje posadę, jeżeli ją przyjmie; dla tego przy wyborach uważać należy, aby wybierani zwykle we Lwowie mieszkali.

§. 16.

Prezes lub tegoż zastępca przewodniczy i kieruje zgromadzeniem, a wtedy do jego wezwania każdy z członków bezwarunkowo stosować się jest obowiązanym. Zadanie prezydującemu niestosownego postępowania, czyli niekompetencyi, miejsca mieć nie może, i tylko ma bydź przedmiotem wniosku do dziennego porządku. Przy roztrząsaniu takiego wniosku, które się na zgromadzeniu zwyczajném lub zwołaném odprawi, obwiniony tą obradą kierować nie może. Zawyrokowanie zaś pierwszemu zgromadzeniu ogólnemu zostawioném będzie.

§. 17.

Prezydujący utrzymuje porządek w roztrząsaniu wniosków i przestrzega, aby te ze stratą czasu nie zbaczały od przedmiotów, a rzeczy celóm stowarzyszenia przeciwne, wnoszonemi nie były; udziela głosu podług porządku dziennego; wzywa przekraczających ustawy i przyzwoitość, do porządku; odbiéra głos niechcącym się do wezwania stosować; ogłasza przedmiot mający bydź rozbieranym (§. 27), a wedle §. 31 oznajmia ukończenie rozpraw nad tym przedmiotem; wzywa do głosowania i stosownie do większości głosów zgromadzenia, skutek zaszłéj uchwały ogłasza, lub odroczenie téj rzeczy, do dalszych posiedzeń odkłada; — ale nie ma w dyskusyi udziału, zbiéra ją w przedmiot, nad którym głosowanie ma nastąpić i tylko mu zdanie jego o téj rzeczy objawić wolno. Nie traci wszakże prawa, każdemu członkowi należnego (§. 30), robienia wniosków do porządku dzien-

nego, a w ciągu rozprawiania, w którém chce mieć udział, zdaje chwilowo prezydyum na zastępcę, lub na najstarszego wiekiem z przytomnych członków.

§. 18.

Prezydujący ma prawo pomimo porządku dziennego przedstawić wniosek, którego załatwienia nagłą widzi potrzebę, a gdy ta większością głosów uznaną będzie, natenczas roztrząsanie tego przedmiotu przed innemi z porządku dziennego następującemi, przedsięwziętém będzie.

§. 19.

Zastępca prezesa wtedy, gdy miejsce prezesa zabiéra, wchodzi we wszystkie prawa tegoż i jego ma wypełniać obowiązki; z resztą to samo, co inni członkowie, ma stanowisko.

§. 20.

W razie nagłéj potrzeby, może prezydujący mianować tymczasowego zastępcę swego (§. 17).

§. 21.

Sekretarz prowadzi protokół dziennego porządku. Przy otwarciu posiedzenia odczytuje dzienny porządek ostatniéj obrady i udziela pomocy prezydującemu do wszczęcia rozprawy nad wnioskami następującemi z dziennego porządku. Zbiera on podczas posiedzenia mocye do dalszych wniosków, wciągając je do protokołu; zapisuje oznajmienie każdego, któryby tylko miał chęć nad uczynioną mocyą, za nią, lub przeciw niéj głosować. Jego także jest obowiązkiem przestrzegać całości i utrzymania

papierów Stowarzyszenia, a na posiedzeniach obydwa sekretarze równe z innemi członkami dzielą prawa.

§. 22.

Kasyer z pomiędzy członków wybrany, równe z innemi zachowuje prawa. W jego rękach złożone są fundusze, i z tych pieniędzy przy najściślejszém wyrachowaniu się, wydatki potrzebne opędza, a rachunki przez wydział nad przychodem i jego użyciem czuwający, potwierdzone, ogólnemu zgromadzeniu raz do roku przedkłada.

§. 23.

Wydział zajmuje się najęciem i urządzeniem miejsca stosownego i odpowiadającego potrzebóm Stowarzyszenia. Przyjmuje potrzebne do usług osoby, jako to: pisarzy, woźnego i innych.

§. 24.

Jestto wydziału obowiązkiem czuwać z największą troskliwością, aby organ Stowarzyszenia przez pismo peryodyczne mający bydź reprezentowanym, ściśle w duchu wydanego programatu i zapadłych uchwał rozwijał się. Dla tego każdy artykuł, jakiéj bądź treści, przed wydrukowaniem ma bydź wprzódy przez wydział, a podług jego ważności, przez zgromadzenie członków we Lwowie będących, lub przez zgromadzenie zwołane, roztrząsanym, i dopiéro przyjętym lub odrzuconym.

§. 25.

Wydział przedstawi zgromadzeniu ogólnemu a przynajmniéj zwołanemu, do roztrząśnienia skład potrzebnych wydatków Stowarzyszenia i wskaże sposób pokrycia

tychże, a do zapadłych w tym względzie uchwał, stosować się będzie.

ROZDZIAŁ V.

Porządek posiedzeń.

§. 26.

Zajęciem miejsca przez prezydującego i wyrzeczeniem, iż posiedzenie otwiera, przybiéra zgromadzenie cechę urzędową; równie jak ogłoszenie tegoż, że posiedzenie ma za ukończone i gdy miejsce swoje opuści; wszystkie dalsze rozmowy zamieniają się w poufne i zgromadzenie przybiera charakter prywatny.

§. 27.

Po otwarciu posiedzenia, rozpoczyna Prezes obrady stosując się do porządku dziennego, lub przedstawia wniosek ze swojego miejsca. (§. 18.) Udzielać będzie głosu na przemian członkóm w porządku zapisanym, raz za wnioskiem, drugi raz przeciwko niemu, mówić chcącym, albo też, dopominającemu się o ten, dopiero w ciągu posiedzenia. Wszakże nie wolno jest żadnemu członkowi zabierać głos wprzódy, niżeli do tego przez prezydującego wezwanym będzie.

§. 28.

Każdy członek głos prowadzący niepowinien zbaczać z przedmiotu rozprawy, a ta, ma pozostać w obrę-

bie prawności, dobra kraju, na zasadach lub interesie Stowarzyszenia opartego, i bydź prowadzoną z przyzwoitością ze stosunków towarzyskich wypływającą. Nie domniemywania, ale rzeczywiste zdarzenia, będą wniosków powodem, a żaden interes lub osobistość zdaniem kierować nie powinna. Prezydujący wszystkie, przepisy i obowiązki dotyczące się téj jego czynności, stanowczo zachowywać powinien, a wykraczających przeciw zasadom przyjętym, wezwać do porządku, nie zważającym na to, przypomnąć ustawę, a niechętnym w zastosowaniu się do niej i trwającym w przeciwnéj dążności, zupełnie głosu odmówić.

§. 29.

W przypadku wniesienia mocyi do poprawy czyli ulepszenia (amandement) jakiego wniosku, wezwie Prezes posiedzenie do roztrząśnienia, czyli wniesione ulepszenie ma bydź przyjętém lub odrzuconém? a w przypadku przyjęcia, będzie ono stanowić całość pierwotnego wniosku i razem z nim roztrząśnionėm zostanie.

§. 30.

Wnioski i ulepszenia tychże, mogą bydź ustnie czynione; wszakże odpowiedniej będzie, gdy te na piśmie w ręce Sekretarza protokół prowadzącego dla wciągnienia dosłownego oddane zostaną. Wnoszący może żadanie swoje przed, lub w czasie rozprawy cofnąć; co jednakże nieprzeszkodzi, aby to lub inne w podobnym duchu, wznowione nie było. Natomiast wniosek, który upadł, przed ukończeniem dla Wydziału oznaczonego roku (§ 15.) powtórzonym bydź nie może.

§. 31.

Po ukończeniu rozpraw, zapyta prezydujący przytomnych członków; czyli rozebranie wniosku za dosta-

teczne i ukończone uważają? i podług odpowiedzi, przystąpi do głosowania, zbierze i obliczy głosy i oznajmi uchwałę, którą Sekretarz do protokołu wciągnie z wyrażeniem, ile głosujących było za uchwałą, a ile jej przeciwnych.

§. 32.

Już głos jeden równą liczbę przeważający, stanowi większość za przyjęciem lub odrzuceniem; oprócz wypadków w §§. 8. 13 i 39. oznaczonych.

§. 33.

Głosowanie trojakim sposobem odbywać się może:

a) Powstaniem członków przystępujących do rzeczy, a siedzeniem jej przeciwnych; przez Sekretarza pod kontrolą prezydującego obliczyć się mających.

b) Przez wrzucanie gałek do naczynia na to przeznaczonego, nakoniec;

c) Przez spisanie zdania na kartki oddane Sekretarzowi, a przez prezydującego i dwóch członków ogłoszone.

Sposób głosowania do przedmiotu stosowny, obiera prezydujący.

§. 34.

Uchwała na zgromadzeniu ogólnem w imieniu całego Stowarzyszenia zapadła, gdyby ogłoszoną bydź miała, ztwierdzi się dodatkiem „od Zgromadzenia ogólnego Stowarzyszenia ziemiańskiego“ podpisem prezydu-

jącego i Sekretarza. — Wydane zaś zwykłe ogłoszenia od „Wydziału Stowarzyszenia ziemiańskiego" podpisem Sekretarza.

ROZDZIAŁ VI.

Obowiązki Stowarzyszenia względem pojedyńczych członków i tychże nawzajem do Stowarzyszenia.

§. 35.

Stowarzyszenie użyje w drodze legalnej wszystkich możliwych środków do dokładnego rozpoznania okoliczności, z powodu których pojedyńczy członek mógłby wezwać opieki Stowarzyszenia. Po przekonaniu się o istotnéj potrzebie wstawienia się, jaką §. 3. wskazuje, zajmie się sprawą pojedyńczego członka, tak; jak gdyby się ta ogółu tyczyła.

§. 36.

Każdy członek winien jest równie Ustawom, jak i zapadłym Uchwałom Stowarzyszenia zupełne poddanie się; i wypełnianie wszystkich na niego włożonych obowiązków.

ROZDZIAŁ VII.

Korespondencya.

§. 37.

Ta odbywać się będzie lub w drodze pisma peryodycznego przez Stowarzyszenie jako organ swój wyda-

wanego, lub przez listy; które do Stowarzyszenia za opłatą to jest „franco“, mają bydź przesyłane. Zwoływanie zaś członków na Zgromadzenia, kartą wzywającą tak we Lwowie, jako po wsiach będzie uskutecznione.

§. 38.

Każdy przystępujący do Stowarzyszenia oznajmi Wydziałowi miejsce stałego pobytu swego z wymienieniem poczty, na której listy odbiera. Równie zechce każdy do Lwowa przybyły członek, uwiadomić Wydział o o swojém przybyciu, mieszkaniu i czasie nastąpić mającego wyjazdu.

ROZDZIAŁ VIII.

Zmiany ustawy.

§. 39.

Ustawa, czyli Statut, nie może, czy w części, czy całkowicie inaczej bydź zmienioną, jak za zgodą dwóch trzecich części Zgromadzenia ogólnego, co zaraz wszystkim członkóm ma bydź oznajmionėm. Do zmiany tej, wnioski na zwykłej drodze mogą bydź robione.

ROZDZIAŁ IX.

Obci słuchacze — lokal i pieczęć.

§. 40.

Na obradach Stowarzyszenia niemoże się nikt obcy, do Stowarzyszenia nie należący, znajdować; takim, wej-

ście tylko za kartą, w tym celu przez Wydział na imie proszącego o tę, wydaną; dozwoloném będzie; a ten ni ruchem, ni słowem do rozpraw mieszać się, niema prawa; w przeciwnym bowiem razie, Prezes jest obowiązanym wezwać go do porządku, a w razie powtórzenia, żądać zwrotu karty do wstępu.

§. 41.

Prezydujący może z urzędu swego, a na żądanie trzech członków winien jest zgromadzenie zamienić w tajne; dzwoni ón wtedy trzy razy, a wszyscy nie będący członkami Stowarzyszenia, salę radną opuścić są zmuszeni.

§. 42.

Miejsce Stowarzyszenia zawsze dla każdego z członków będzie otwartem; tam oni dowolnie bawić się mogą tam znajdą pisma czasowe, tam się o wszystkiem, co się Stowarzyszenia tycze, będą mogli dowiedzieć i z stowarzyszonemi porozumieć.

§. 43.

Pieczęć Stowarzyszenia będzie, w wieńcu ozdobnym napis „Stowarzyszenie Ziemiańskie.“

Karol książę Jabłonowski,
Prezes.

Gwalbert Pawlikowski,
Zastępca Prezesa.

Bonifacy Janiszewski,
Kasyer.

Wincenty Antoniewicz — Klemens Raczyński,
Sekretarze.

L W Ó W.

DRUKIEM PIOTRA PILLERA.

1848.

—

I.

DODATEK

DO

USTAWY STOWARZYSZENIA ZIEMIAŃSKIEGO.

LWÓW.

Z wolnej drukarni Piotra Pillera.

1848.

Zgromadzenie ogólne Stowarzyszenia Ziemiańskiego postanowiło na posiedzeniu z dnia 7go Września 1848. jednomyślnie uchwałę, która brzmi jak następuje:

Stowarzyszenie Ziemiańskie

zważywszy; że wydział Stowarzyszenia §. 9. lit. b. statutu Stowarzyszenia przewidziany, tak co do składu swego §. 10. tego samego statutu ustanowionego; jak i do obowiązków rozdziałem IVym wzmienionego statutu przepisanych, nie wystarcza potrzebie utrzymania stowarzyszenia w czynności, celom jego istnienia odpowieniej;

Zważywszy, że §. 39. upoważnia Stowarzyszenie Ziemiańskie do zmiany statutów swoich w części lub w całości;

Stowarzyszenie Ziemiańskie po wysłuchaniu wniosków komissyi, w tym celu z grona swego delegowanej, postanowiło co następuje:

§. 1.

Wydział Stowarzyszenia Ziemiańskiego §. 9. lit. b. statutu Stowarzyszenia Ziemiańskiego ustanowiony, obejmuje ogólny kierunek interessów Stowarzyszenia w imieniu Stowarzyszenia, tak co do celów jego istnienia, jak

i co do administracyi ekonomicznych jego interessów, tudzież korrespondencyi.

§. 2.

W tym celu skład jego §. 10. statutu Stowarzyszenia Ziemiańskiego przewidziany, wzmocnionym zostaje liczbą członków 32.

§. 3.

Wszyscy członkowie Stowarzyszenia, obowiązani są sprawować obowiązki członków wydziału w miarę, jak do tej posługi przez zgromadzenie generalne wezwani zostaną. Zgromadzenie generalne obiera 32. członków do wydziału na przeciąg czasu roku jednego. Układ kolei kadencyi i oznaczenie czasu jej trwania, wydział oznaczyć jest upoważniony.

§. 4.

Prezes Stowarzyszenia, jego zastępca, sekretarze i kassier należą z prawa do składu Wydziału, oprócz liczby jego Członków §. 2. przewidzianej. Prezes Stowarzyszenia i jego zastępca prezydują z prawa w wydziale Stowarzyszenia.

§. 5.

Komplet wydziału do prawnej decyzyi potrzebny, stanowi się na liczbę 7. członków wydziału obecnych, licząc w to prezesa, jego zastępcę, sekretarzów i kassyera.

§. 6.

Stowarzyszenie Ziemiańskie na posiedzeniu na którém uchwała niniejsza przyjętą zostanie, wybierze z grona swego 32. członków wydziału §. 2. niniejszej uchwały przewidzianego. Tak wybrany wydział ułoży następnie pomiędzy sobą kadencyą w sposób; iżby co miesiąc

4ech z 32ch do wydziału wezwanych, stale we Lwowie obecnemi i w wydziale zasiadać obowiązani byli. Ustanowienie takiej kadencyi nie wyłącza od obrady wydziału innych członków do wydziału należących, ani ich nie wyzuwa z prawa wotowania na posiedzeniach, jeżeliby obecni we Lwowie, w wydziale czynnemi bydź chcieli lub mogli. Ustanowiona kadencya wkłada jedynie na 4ech kadencyą oznaczonych członków, konieczny obowiązek, bycia obecnemi we Lwowie i czynnemi w Wydziale.

§. 7.

Uchwały w wydziale zapadają prostą większością głosów. Równość rozstrzyga prezydujący drugą kreską.

§. 8.

Wydział Stowarzyszenia obowiązany jest:

a) Utrzymywać listę członków Stowarzyszenia.

b) Prowadzić rachunkowość przychodów i wydatków funduszów Stowarzyszenia.

c) dopełniać powinności §. 24. statutu przewidzianych.

d) zdawać sprawę z czynności swoich zgromadzeniu generalnemu Stowarzyszenia i Rachunki z zarządu funduszów.

e) Przygotowywać wszystkie projekta do praw i ustaw w przedmiotach z prawem własności, z zmianą stósunków włościańskich, z urządzeniem przyszłém gmin wiejskich i t. p. związek mających!"

f) Roztrząsać postanowienia rządu w przedmiotach tego prawa dotyczących.

§. 9.

Wydział Stowarzyszenia ma prawo:

a) Decydować w przedmiocie przyjęcia członków do Stowarzyszenia w myśl §. 7. statutu.

b) Trudnić się poborem funduszów Stowarzyszenia.

c) Takowe na potrzeby Stowarzyszenia wydatkować.

d) przypisywać referata przedmiotów z celem istnienia Stowarzyszenia związek mających, tak członkom własnym bez względu, czyli na nich przypada kadencya lub nie, jak i innym członkom Stowarzyszenia do wydziału nienależącym.

e) Wysyłać delegacye w imieniu i w interessach Stowarzyszenia, bądź z grona swego, bądź z grona członków Stowarzyszenia.

f) Czynić przedstawienia do rządu i sejmu w imieniu Stowarzyszenia.

g) Wzywać szczególnych członków Stowarzyszenia na posiedzenia swoje, w miarę zaszłej potrzeby.

h) Prowadzić korrespondencyą w imieniu Stowarzyszenia.

i) Zakładać filijalne wydziały Stowarzyszenia, w dalszych obwodach kraju, gdyby się tego okazała potrzeba i obywatele zażądali takowe organizować.

k) Zwoływać Zgromadzenia generalne Stowarzyszenia.

§. 10.

Wyjętemi są z pod decyzyi wydziału Stowarzyszenia i należą do decyzyi całego Stowarzyszenia, na posiedzeniu bądź generalnem bądź zwołanem:

a) Zmiany bądź statutu Stowarzyszenia, głównie co do celów jego istnienia, bądź też niniejszej uchwały.

b) Rozpisywanie składek wyższych nad statutem oznaczone.

c) Sankcya ostateczna projektów do prawa w §. 8. lit. e. przewidzianych.

W przedmiotach tych służy wydziałowi prawo inicyatywy projektów, a Stowarzyszenie decyduje o nich na drodze przepisami statutu przewidzianej.

§. 11.

Wszystkie przepisy statutu Stowarzyszenia uchwale niniejszej przeciwne, znoszą się.

§. 12.

Uchwała niniejsza zaraz po jej przyjęciu przez zgromadzenie generalne, drukiem ogłoszona, jako dodatek do statutu Stowarzyszenia obowiązywać ma.

Uchwalono na posiedzeniu generalnem Stowarzyszenia Ziemiańskiego.

Lwów dnia 7. Września 1848.

Od zgromadzenia ogólnego Stowarzyszenia Ziemiańskiego.

Karol Jabłonowski,
Prezes

Wincenty Antoniewicz,
Sekretarz.

Broszura „Powody i cele Stowarzyszenia Ziemiańskiego" autorstwa Gwalberta Pawlikowskiego

2x druk 3.V.1848

POWODY I CELE

STOWARZYSZENIA ZIEMIAŃSKIEGO

ZAWIĄZANEGO

DNIA 3. MAJA 1848.

Przez jednego z członków.

Powody do zawiązania Stowarzyszenia ziemiańskiego są:

1ód. W zgodzie i jedności braterskiéj roztrząsać wszystkie interesa i potrzeby posiadaczy gruntów większych, które zaszłe w kraju wypadki i nagłe zmiany tak niespodzianie wywołały, iż większa część tych właścicieli nad przepaścią stoi i zagrożona jest nietylko utratą całego mienia swojego, ale bez winy i woli swojéj pociągnąć za sobą musi swych wierzycieli. Przez cios ten tym właścicielom zadany, wstręśnione są także prawa wszystkich innych własności, a i tych strzédz należy. Industrya rolnicza kraju naszego, jeżeli jeszcze niezupełnie obalona, nachyloną jest oczywiście ku gwałtownemu upadkowi; to wywoła nieochybnie głód i drożyznę, a przez to zgubny cios zada miastom i innéj in-

dustryi u nas dopiéro w kolébce leżącéj. Widzimy jak mocno handel wszelkiego rodzaju zmartwiał, a kredyt, ta podpora tegoż, raczéj dusza, zupełnie zniknął. Niepewność czego się chwytać? jak sobie radzić? zniszczyła ufność a zrodziła złą wiarę. — Temu smutnemu stanowi zaradzać potrzeba. Obznajmić się z tém położeniem niebezpieczném i szukać sposobów odmiany, jest obowiązkiem każdego. Pojedyncze i rozprószone siły, marnie w odmęcie takim nikną i bez korzyści giną, stan niegdyś dziedziców a teraz posiadaczy gruntów większych w kraju naszym, w którym wszystkie korporyzacye, miasta, cechy i gminy swoją miały reprezentacyą — jednym był, który jéj w odpowiednim sposobie nie miał; a i teraz w gminy wiejskie włączony, przynajmniéj w początkach, mieć nie może. Widoczną rzeczą, iż tak potrzebna reprezentacya tylko stowarzyszeniem pozyskaną bydź może. Stowarzyszenie staje się średnim punktem, w który wszystko się zleje. Każdy właściciel gruntów większych, choćby z najodleglejszych kranców naszej ziemi już odosobnionym stać nie będzie. Okoliczności, które go dotykają, braciom swoim oznajmić może, a od nich pomoc otrzymać, zwłaszcza, iż ci, mieszkając w stolicy, obok rządu, łacniéj zasiągnąć mogą rady od rzeczy świadomych i za wspólnem porozumieniem się, ogół dążności i stosunków poznać. Wspólném działaniem do miejscowych okoliczności zastosowaném, osiągnie się jedność, a tak już nikt drugiemu, choćby pomimo woli, przeszkadzać i psuć nie będzie. Przez narady i roztrząsanie rzeczy, przyjdzie się do poznania istotnego położenia właścicieli i ich potrzeb, a wtedy stosowne środki ku ich zaradzeniu same się wykryją.

2re. Ostatnie zarody patryarchalnego społeczeństwa, które niegdyś łączyły teraźniejszych większych gruntów posiadaczy z rolnikami, w roku 1846 wstrząśnięte gwałtownie, teraz do reszty zniweczonémi zostały. Te członki towarzystwa przedtém najściśléj złączone, nieprzyjaźną siłą rozerwane i w przeciwne sobie strony rzucone, zgubnie przeciwko sobie wystąpić by mogły, co nie tylko tych dwóch klas nieochybną zagładę sprowadzićby mogło, ale z natury rzeczy niezawodnie zniszczenie innych klas naszego kraju wywołaćby musiało; te bowiem dwie klasy żywią i odziewają inne, a i do reszty potrzeb życia stanowczo się przyczyniają. Starać się więc należy, łączyć te ogniwa.

3cie. Narodowość nasza najliczniéj w ludzie wiejskim reprezentowana, przy terazniejszéj wolności sprzedawania własnosci wiesniaczej, przy niskiém usposobieniu i wykształceuiu tychże, przy zakorzenionym w nich nierządzie łatwo wywłaszczeniem ich przez cudzoziemców zagrożoną bydź może, których błogosławiona a nisko popłacana ziemia nasza, nawalnémi masy by ściągnęła, a którym niechętni narodowości naszéj, wszelkiemi sposoby dopomagać są skłonni. Temu, nieuwłaczając wolności tak sprzedających jak kupujących, zapobiegać należy.

Z przedstawionych tu okoliczności wynika, że celem stowarzyszenia jest, zapobiegać tym niedogodnościom i wynachodzić stosowne środki do tego; a témi bydź mogą:

do 1go.) Wpływem dobréj wiary Stowarzyszenia, — stosowną radą, — obznajmieniem z okolicznościami nie-

znanemi pojedyńczym, — wskazaniem możliwych środków, — jednoczyć umysły i przeszkadzać rozdwojeniu. — Przedkładać rządowi i popiérać u tegoż stosowne wnioski tyczące się przedmiotów zawartych w obrębie stowarzyszenia, tak od członków onegoż, jak i od innych wyszłe, — wyszukiwać środki, aby wznieść handel i przemysł wprowadzając je zawsze w stosunek z zarodami życia narodowego, — a zawsze chronić od nadwerężenia wszelkiego prawa własności.

do 2go.) Jakieby szczególne środki do tego celu użyć, czas i okoliczności wskażą i te natenczas oznajmionemi będą. Ogólnemi są: Dobry przykład, — przekonywająca namowa, — zasilanie i ratowanie potrzebnych, — łagodne i braterskie obchodzenie się, — szczérość w doradzaniu, — uczciwość i szlachetność przy zawieraniu ugód, — dochowanie słowa, — najbardziéj zaś rozszerzanie oświaty. Temi środki przy stałych chęciach i poświęcaniu się dobru ogólnemu, acz zwolna, ale stanowczo działać będziemy.

do 3go.) Wyżéj dopiéro wymienione środki i do osiągnienia tego celu będą pomocne. Daléj zasilenie tych, których istotna bez ich winy wynikła potrzeba, do wywłaszczenia się z ich dziedzicznego gruntu zmusza, — pomoc dana krajowcóm do nabycia wystawionego na sprzedaż gruntu, — tymczasowe nabycie go i odstąpienie przy zdarzonéj późniéj sposobności rodakowi, bez szukania w tém materyalnéj korzyści, — zachęcanie do pracy i oszczędności — najwięcéj zdziałać mogą, a nad

tém Stowarzyszeni z największą gorliwością czuwać mają.

Aby tych zamiarów dopiąć, nie masz nic takiego, na co by się oglądać lub co by szczędzić można. — Szczéra chęć i wytrwałość wszystko dokażą; a zyskane dobro ogułu i szczęście w ojczyznie, miłą każdemu będzie nagrodą.

G. P.

POWODY I CELE

STOWARZYSZENIA ZIEMIAŃSKIEGO

ZAWIĄZANEGO

DNIA 3. MAJA 1848.

Przez jednego z członków.

Powody do zawiązania Stowarzyszenia ziemiańskiego są:

1ód. W zgodzie i jedności braterskiéj roztrząsać wszystkie interesa i potrzeby posiadaczy gruntów większych, które zaszłe w kraju wypadki i nagłe zmiany tak niespodzianie wywołały, iż większa część tych właścicieli nad przepaścią stoi i zagrożona jest nietylko utratą całego mienia swojego, ale bez winy i woli swojéj pociągnąć za sobą musi swych wierzycieli. Przez cios ten tym właścicielom zadany, wstręśnione są także prawa wszystkich innych własności, a i tych strzédz należy. Industrya rolnicza kraju naszego, jeżeli jeszcze niezupełnie obalona, nachyloną jest oczywiście ku gwałtownemu upadkowi; to wywoła nieochybnie głód i drożyznę, a przez to zgubny cios zada miastom i innéj in-

dustryi u nas dopiéro w kolébce leżącéj. Widzimy jak mocno handel wszelkiego rodzaju zmartwiał, a kredyt, ta podpora tegoż, raczéj dusza, zupełnie zniknął. Niepewność czego się chwytać? jak sobie radzić? zniszczyła ufność a zrodziła złą wiarę. — Temu smutnemu stanowi zaradzać potrzeba. Obznajmić się z tém położeniem niebezpieczném i szukać sposobów odmiany, jest obowiązkiem każdego. Pojedyńcze i rozprószone siły, marnie w odmęcie takim nikną i bez korzyści giną, stan niegdyś dziedziców a teraz posiadaczy gruntów większych w kraju naszym, w którym wszystkie korporyzacye, miasta, cechy i gminy swoją miały reprezentacyą — jednym był, który jéj w odpowiednim sposobie nie miał; a i teraz w gminy wiejskie włączony, przynajmniéj w początkach, mieć nie może. Widoczną rzeczą, iż tak potrzebna reprezentacya tylko stowarzyszeniem pozyskaną bydź może. Stowarzyszenie staje się średnim punktem, w który wszystko się zleje. Każdy właściciel gruntów większych, choćby z najodleglejszych kranców naszej ziemi już odosobnionym stać nie będzie. Okoliczności, które go dotykają, braciom swoim oznajmić może, a od nich pomoc otrzymać, zwłaszcza, iż ci, mieszkając w stolicy, obok rządu, łacniéj zasięgnąć mogą rady od rzeczy świadomych i za wspólném porozumieniem się, ogół dążności i stosunków poznać. Wspólném działaniem do miejscowych okoliczności zastosowaném, osiągnie się jedność, a tak już nikt drugiemu, choćby pomimo woli, przeszkadzać i psuć nie będzie. Przez narady i roztrząsanie rzeczy, przyjdzie się do poznania istotnego położenia właścicieli i ich potrzeb, a w tedy stosowne środki ku ich zaradzeniu same się wykryją.

2re. Ostatnie zarody patryarchalnego społeczeństwa, które niegdyś łączyły teraźniejszych większych gruntów posiadaczy z rolnikami, w roku 1846 wstrząśnięte gwałtownie, teraz do reszty zniweczonémi zostały. Te członki towarzystwa przedtém najściśléj złączone, nieprzyjaźną siłą rozerwane i w przeciwne sobie strony rzucone, zgubnie przeciwko sobie wystąpić by mogły, co nie tylko tych dwóch klas nieochybną zagładę sprowadzićby mogło, ale z natury rzeczy niezawodnie zniszczenie innych klas naszego kraju wywołaćby musiało; te bowiem dwie klasy żywią i odziewają inne, a i do reszty potrzeb życia stanowczo się przyczyniają. Starać się więc należy, łączyć te ogniwa.

3cie. Narodowość nasza najliczniéj w ludzie wiejskim reprezentowana, przy terazniejszéj wolności sprzedawania własnosci wiesniaczej, przy niskiém usposobieniu i wykształceuiu tychże, przy zakorzenionym w nich nierządzie łatwo wywłaszczeniem ich przez cudzoziemców zagrożoną bydź może, których błogosławiona a nisko popłacana ziemia nasza, nawalnémi masy by ściągnęła, a którym niechętni narodowości naszéj, wszelkiemi sposoby dopomagać są skłonni. Temu, nieuwłaczając wolności tak sprzedających jak kupujących, zapobiegać należy.

Z przedstawionych tu okoliczności wynika, że celem stowarzyszenia jest, zapobiegać tym niedogodnościom i wynachodzić stosowne środki do tego; a témi bydź mogą:

do 1go.) Wpływem dobréj wiary Stowarzyszenia, — stosowną radą, — obznajmieniem z okolicznościami nie-

znanemi pojedyńczym, — wskazaniem możliwych środków, — jednoczyć umysły i przeszkadzać rozdwojeniu. — Przedkładać rządowi i popiérać u tegoż stosowne wnioski tyczące się przedmiotów zawartych w obrębie stowarzyszenia, tak od członków onegoż, jak i od innych wyszłe, — wyszukiwać środki, aby wznieść handel i przemysł wprowadzając je zawsze w stosunek z zarodami życia narodowego, — a zawsze chronić od nadwerężenia wszelkiego prawa własności.

do 2go.) Jakieby szczególne środki do tego celu użyć, czas i okoliczności wskażą i te natenczas oznajmionemi będą. Ogólnemi są: Dobry przykład, — przekonywająca namowa, — zasilanie i ratowanie potrzebnych, — łagodne i braterskie obchodzenie się, — szczérość w doradzaniu, — uczciwość i szlachetność przy zawieraniu ugód, — dochowanie słowa, — najbardziéj zaś rozszerzanie oświaty. Temi środki przy stałych chęciach i poświęcaniu się dobru ogólnemu, acz zwolna, ale stanowczo działać będziemy.

do 3go.) Wyżéj dopiéro wymienione środki i do osiągnienia tego celu będą pomocne. Daléj zasilenie tych, których istotna bez ich winy wynikła potrzeba, do wywłaszczenia się z ich dziedzicznego gruntu zmusza, — pomoc dana krajowcóm do nabycia wystawionego na sprzedaż gruntu, — tymczasowe nabycie go i odstąpienie przy zdarzonéj późniéj sposobności rodakowi, bez szukania w tém materyalnéj korzyści, — zachęcanie do pracy i oszczędności — najwięcéj zdziałać mogą, a nad

tém Stowarzyszeni z największą gorliwością czuwać mają.

Aby tych zamiarów dopiąć, nie masz nic takiego, na co by się oglądać lub co by szczędzić można. — Szczéra chęć i wytrwałość wszystko dokażą; a zyskane dobro ogułu i szczęście w ojczyznie, miłą każdemu będzie nagrodą.

G. P.

„Uwaga" Informacja nt wysokości składki członkowskiej Stowarzyszenia Ziemiańskiego z 1848 r.

AP 587

UWAGA.

Postanowiło Stowarzyszenie na ogólnem posiedzeniu z dnia 1go Lipca 1848, aby statutem na 10 złr. rocznie oznaczona wstępna składka członków, na rok bieżący na 20 złr. podwyższoną została, a na przyszłość znowu na 10 złr. zwróconą była, i nigdy 20 złr. m. k. nie przewyższała.

Porządek posiedzenia ogólnego członków Stowarzyszenia Ziemiańskiego
z 9. IX. 1848 r.

Porządek

jakim na ogólnem posiedzeniu z dnia 9. Września 848. Kadencye dla członków Stowarzyszenia Ziemiańskiego, które wraz z Wydziałem tegoż Stowarzyszenia zasiadać i prace podzielać mają, rozłożone zostały.

I

od 15 Września do 15 Pazdziernika 1848.

Borkowski Aloizy
Rodakowski Paweł
Stadnicki Alexander
Tustanowski Michał

II

od 15 Pazdziernika do 15 Listop. 1848.

Badeni Kazimierz
Jawornicki Eustachy
Smarzewski Marcin
Wiłczyński Franciszek

III

od 15 Listopada do 15 Grudnia 1848.

Głogowski Gustaw
Krasicki Alexander
Obniski Wiktor
Stadnicki Leon

IV

od 15 Grudnia 1848. do 15 Stycznia 849.

Jordan Teofil
Kellermann Antoni
Rojowski Feliks
Trzciński Piotr

V

15 Stycznia 849 do 15 Lutego 849

Jabłonowski Józef
...ś Tade...

VI

od 15 Lutego do 15 Marca 849.

Krasicki Maciej
Krzeczunowicz Waleryan
Lewicki Józef
Miączyński Mateusz

VII

od 15 Marca do 15 kwietnia 849.

Antoniewicz Mikołaj
Borowski Ludwik
Dąbski kazimierz
Romaszkan Piotr

VIII

od 15 kwietnia do 15 Maja 1849.

Jasiński Józef
Konarski Ignacy
Russocki Włodzimirz
Uznański Alexander

IX

od 15 Maja do 1. Czerwca 849.

Borkowski Aloizy
Rodakowski Paweł
Stadnicki Alexander
Tustanowski M...

X

od 1. do 15...

Baden...
...

XI

od 15 Czerwca do 1. Lipca 849

Głogowski Gustaw
Krasicki Alexander
Obniski Wiktor
Stadnicki Leon

XII

od 1. do 15 Lipca 1849

Jordan Teofil
Kellermann Antoni
Rojowski Feliks
Trzciński Piotr

XIII

od 15 Lipca do 1 ~~Września~~ Sierpnia 1849

Jabłonowski Józef
Łoś Tadeusz
Morszczeński Franciszek
Stadnicki Jan

XIV

od 1. do 15 Sierpnia 1849

Krasicki Maciej
Krzeczunowicz Waleryan
Lewicki Józef
Mięczyński Mateusz

XV

od 15 Sierpnia do 1 Września 1849

Antoniewicz Mikołay
Borowski Ludwik
Dąbski Kazimierz
Romaszkan Piotr

XVI

od 1. do 15 Września 1849.

Jasiński Józef
Konarski Ignacy
Russocki Włodzimirz
Uznański Aleksander

Uwagi.

a) Nie jest zastrzeżono, aby członkowie pomiędzy sobą nie mogli się porozumieć, by jeden za drugiego przez czas wyznaczony bawił we Lwowie i tak go zastępował, byle tylko zawsze (?) rech członków oprocz Wydziału tu się znajdowało.–

b). Stowarzyszenie postanowiło przytém:

[illegible] Włożyć na każdego członka obowiązek prenumerowania [illegible] jeden exemplarz „Polski„ który mu od dnia 1° Paz[illegible] [illegible] przesyłać się zacznie.–

[illegible] każdego z członków obowiązek per bona[illegible] [illegible]skać na dziennik „Polska„ przynaj[illegible]

[illegible]

Artykuł dot. Stowarzyszenia Ziemiańskiego

?

AP 587

k. 46-47

Stowarzyszenie nasze, zaraz w pierwszym zawiązku, wytycza zakres y drogę działaniom swoim, nietylko niewyłączyło z pod swey uwagi, ale raczey uczyniło przedmiotem szczególnieyszey swey troskliwości Klasę włościan; z usamowolnieniem tey Klassy ludności, z zniesieniem ciążących na niey wszelkich zobowiązań względnie dziedziców, pogorszył się nasz byt materialny, u wielu zagrożony został zupełnym upadkiem, przez to iednak niezostały zatargane więzy tey przychylności y opieki, do których pokolenia nasze przez kilka wieków nawykły, i nie prędko tych uczuć wyrzec się potrafią — tak iest, wytrwaymy w nich; naibliżsi sąsiedzi naszych włościan, rozbieraymy praktycznie ich teraźnieysze położenie, niedaymy się łudzić doctrinom, teoriom, niezbaczaymy od tey prawdy, że wolność nie wsparta odpowiadaiącą oświatą, potrzebuie przewodnika, opieki.

Stan ich teraźnieyszy można przyrównać do gorączkowego, chwila zpoźnienia, a ratunek stanie się niepodobnym.

Zwracam uwagę waszą szanowny Członkowie, na wypadki przez was przewidziane, a teraz rzeczywiście wydarzaiące się.

Ziemja rustikalna, dotąd przez obciążaiące ią powinności mniey ceniona, staie się teraz coraz więcey poszukiwaną — Ubieganie się o nią ludzi obuych stanów, z iedney — a nieznajomość wartości, potrzeba i lekkomyślność niektórych włościan z drugiey strony, iuż teraz zrobiły odwiecznę ich posiadłości przedmiotem handlu — Błąd ten nie

wstrzymany

początku swego biegu, zagrażą:

1º Ubóstwem wielu familiom przez częściowe wykawałkowanie posiadłości

2º Narodowości naszej napływem cudzoziemców

3º Klassie włościan w szczególności wywłaszczeniem, a krajowi w ogóle, utworzeniem zgubnego zawsze, a w naszej ojczyźnie nieznanego dotąd proletariatu.

Potrzeba zaradzenia tym smutnym wypadkom jest nagła. powinna być przedmiotem narad seymowych, wymaga postanowienia właściwych y bardzo oględnych praw — aby zaś zwłoka złych skutków, w nosę aby w drodze administracyjnej wydać prowizoryczną ustawę, którąby aż do ściągłych w tej mierze postanowień y zaprowadzenia ksiąg tabularnych, wzbraniała wszelką przedaż y podział gruntów rustikalnych — Wzywam was szanowni Koledzy poświęćcie temu ważnemu przedmiotowi pierwsze chwile naszych obrad, poświęćcie ie obcemu interesowi najpierwej — y tym sposobem mężnie zadość właściwym uczuciom, wyświećcie niesprawiedliwość nienawistnych Stronnictw nadających naszemu stowarzyszeniu piętno samolubności — J. Lewicki